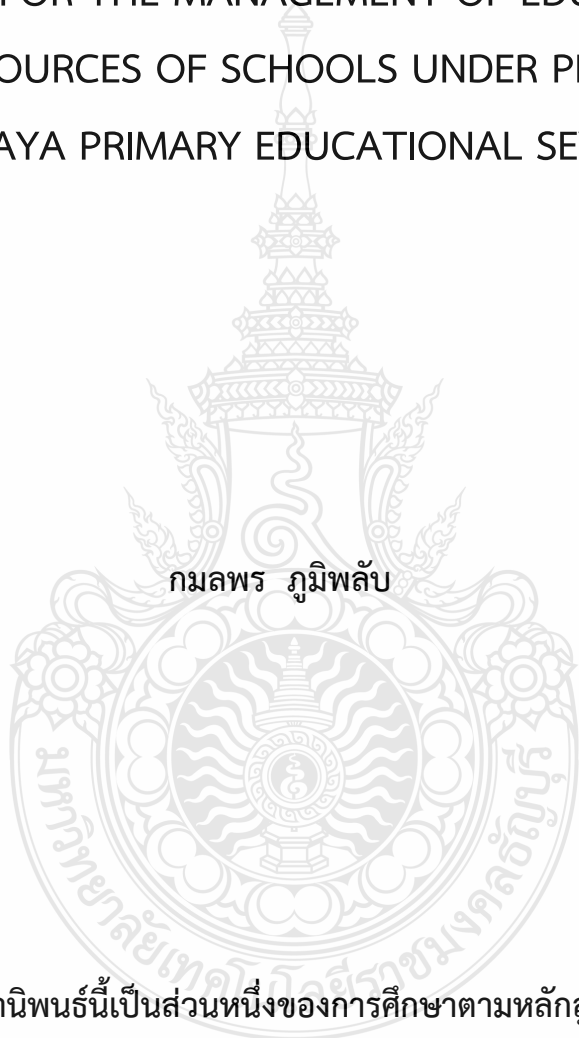

แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

GUIDELINES FOR THE MANAGEMENT OF EDUCATIONAL
LEARNING RESOURCES OF SCHOOLS UNDER PHRA NAKHON
SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

กมลพร ภูมิพลับ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

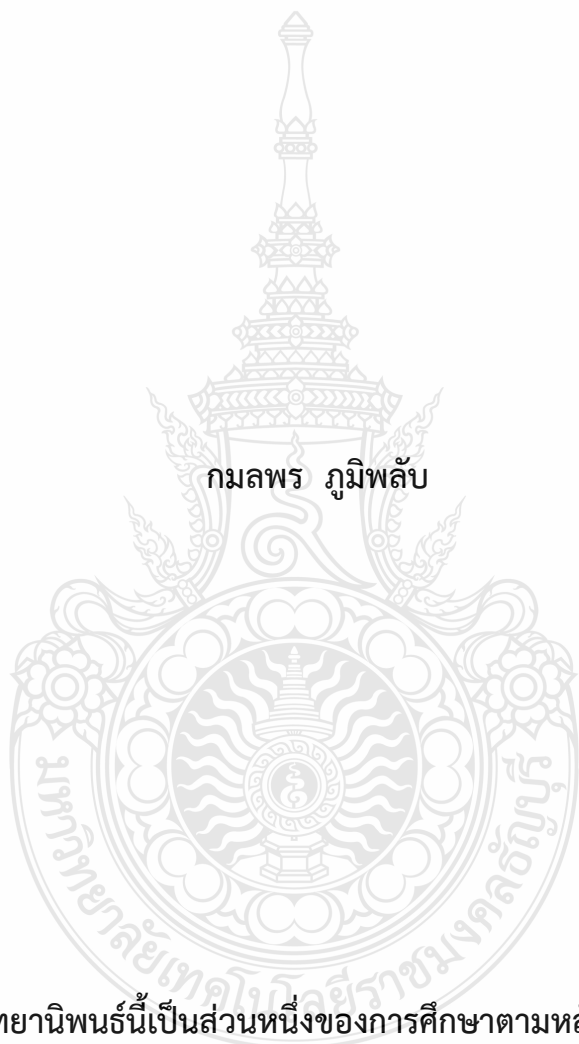
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
Guidelines for the Management of Educational Learning
Resources of Schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya
Primary Educational Service Area

ชื่อ-นามสกุล

นางกมลพร ภูมิพลับ

สาขาวิชา

การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

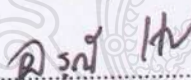
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ต้องลักษณะ บุญธรรม, ประ.ด.

ปีการศึกษา

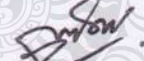
2564

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทธิพร บุญส่ง, ศษ.ด.)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์, ค.ด.)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, ประ.ด.)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ต้องลักษณะ บุญธรรม, ประ.ด.)

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อนุมัติวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานนท์ นิยมผล, ค.อ.ม.)

วันที่..19.. เดือน..มิถุนายน.. พ.ศ .2564..

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
ชื่อ - นามสกุล	นางกมลพร ภูมิพลับ
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ต้องลักษณะ บุญธรรม, ประ.ด.
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา และ 2) เสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 366 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบตอบตนเองคู่ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นอยู่จริงของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ (1) ส่งเสริมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยี (2) ส่งเสริมการจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบวีดิทัศน์ ส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านให้ความรู้แก่บุคลากร (3) ส่งเสริมให้บุคลากรนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อแก้ไขและพัฒนา และ (4) วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อสถานศึกษา เพื่อจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การบริหาร แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา สถานศึกษาระดับประถมศึกษา

Thesis Title	Guidelines for the Management of Educational Learning Resources of Schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area
Name – Surname	Mrs. Kamolphron Pumplub
Program	Educational Administration
Thesis Advisor	Assistant Professor Tongluck Boontham, Ph.D.
Academic Year	2021

ABSTRACT

The aims of this research were: 1) to study the current and desirable state of the management of educational learning resources of schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area, and 2) to propose guidelines for the management of educational learning resources of schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area.

The sample group, obtained by means of a stratified random sampling, comprised 366 administrators and teachers of primary schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The research instrument was a dual-response questionnaire with the reliability of .83. The statistical analysis involved the percentage, frequency, mean, standard deviation, $PNI_{Modified}$, and content analysis.

The research results revealed that: 1) the overall current state of the management of educational learning resources was at a high level, 2) the desirable state of the management of educational learning resources was at the highest level, and 3) guidelines for the management of educational learning resources for schools included the following: (1) promoting the use of technology for evaluation of the learning resources, (2) promoting production of the videos for learning resource manuals, as well as transfer of local scholars' knowledge to personnel, (3) encouraging personnel to apply the results from evaluation for further improvement and development, and (4) analysing strengths, weaknesses, and external factors, which affected educational institutes, so that learning resource plans could subsequently be proposed.

Keywords: management, educational learning resources, primary schools

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้และความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต้องลักษณะ บุญธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ และ รองศาสตราจารย์ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย 5 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา มีสุข ดร. สุกัญญา บุญศรี ว่าที่ร้อยตรี ดร.คุณวุฒิ เดชเสถียร และ ดร.สุนิสา คงสุวรรณ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพ ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การศึกษาวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ให้ผู้วิจัยได้นำเอาหลักการวิชาความรู้มาประยุกต์ใช้และอ้างอิงในการวิจัยครั้งนี้ คุณค่าอันพึงมีจาก วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเพื่อบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ครอบครัว ตลอดจนผู้เขียนหนังสือ และบทความต่างๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

กมลพร ภูมิพลับ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(3)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพ.....	(11)
บทที่ 1 บทนำ.....	12
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	12
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	15
1.3 คำถามการวิจัย.....	15
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	15
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	16
1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	17
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	18
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
2.1 แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้.....	19
2.2 การประเมินความต้องการจำเป็น.....	46
2.3 สภาพการจัดการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	50
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	66
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	68
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
4.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
4.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	110
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	110
5.2 การอภิปรายผล.....	115
5.3. ข้อเสนอแนะ.....	118
บรรณานุกรม.....	119
ภาคผนวก.....	127
ภาคผนวก ก - รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย.....	129
- หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ.....	130
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	135
ภาคผนวก ค ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อแบบสอบถาม.....	146
ประวัติผู้เขียน.....	151

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์กระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้.....	45
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนของในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2.....	67
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่งระดับการศึกษา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา.....	75
ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา.....	76
ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้.....	77
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้.....	78
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้.....	79
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้.....	80
ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้.....	81
ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้.....	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้.....	83
ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้.....	84
ตารางที่ 4.11 การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นรายด้าน.....	85
ตารางที่ 4.12 การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้.....	86
ตารางที่ 4.13 การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้.....	87
ตารางที่ 4.14 การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้.....	88
ตารางที่ 4.15 การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้.....	90
ตารางที่ 4.16 สรุปแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการประเมินการใช้ แหล่งเรียนรู้.....	94
ตารางที่ 4.17 สรุปแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินงานการบริหาร แหล่งเรียนรู้.....	98

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.18 สรุปแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาการการบริหาร แหล่งเรียนรู้.....	102
ตารางที่ 4.19 สรุปแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผนการบริหาร แหล่งเรียนรู้.....	106

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	17
ภาพที่ 4.1 แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา.....	108

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กล่าวถึง กรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ แนวคิดการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGS 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิ คุณภาพของคนช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติมาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยมีวิสัยทัศน์ : คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และลดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศให้น้อยลง รวมถึงการใช้แหล่งเรียนรู้ ตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐานและประชาชนสามารถเข้าถึงได้ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ และการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทวิถีชีวิตของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

คุณภาพของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้ สิ่งหนึ่งที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ได้ให้ความสำคัญต่อการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่ง ยึดเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา และให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยการกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัยใน

แต่ละระดับและประเภทการศึกษา และใช้เป็นเป้าหมายในการสนับสนุนสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการต่างๆ ได้อย่างสะดวกเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามหลักการในการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขึ้น ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไว้ 3 มาตรฐาน ที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ว่าด้วยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ว่าด้วยเรื่อง จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ว่าด้วยเรื่อง ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

ความสำคัญต่อการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอน ให้เกิดคุณภาพของผู้เรียนนั้น สิ่งสำคัญยิ่งนั้นก็คือ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา อาทิ เช่น การกำหนดนโยบายเพื่อจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่ใช้สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และใช้อาคารสถานที่ภายในโรงเรียนจัดการเรียนรู้ และในด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนมากได้นำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จัดการเรียนรู้ ผู้บริหารมีการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ มีการตรวจสอบประเมินผล มีการปรับปรุงและการพัฒนามีการติดตามแก้ไขการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ที่ชัดเจน

เมื่อศึกษาบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งเขต 1 และเขต 2 พบว่า ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีแหล่งเรียนรู้มากมาย ซึ่งแหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมเป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ที่เต็มไปด้วย สวนป่า สวนพฤกษศาสตร์ ห้องสมุด หอประชุม เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น เช่น วัด หอสมุด พิพิธภัณฑ์ โรงพยาบาล หุ่นจำลอง โบราณสถาน และด้านวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ในชุมชนท้องถิ่น ผลการสำรวจข้อมูลและศึกษาแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและบริเวณใกล้เคียง มีแหล่งเรียนรู้ทั้งหมด 133 แห่ง ประกอบด้วย โบราณสถาน 107 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 80.45) และแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

ศูนย์ข้อมูล ห้องสมุด สถานศึกษา สถานประกอบการ แหล่งทัศนกรรม และแหล่งธรรมชาติอีก จำนวน 26 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 19.55) ในจำนวนแหล่งเรียนรู้ 133 แห่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแลจัดการของส่วนราชการ (ภาครัฐ) จำนวน 87 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 65.42) อยู่ในความรับผิดชอบดูแลของวัด มูลนิธิ องค์กรเอกชน จำนวน 32 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 24.06) และเป็นของเอกชน จำนวน 14 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 10.52) แหล่งเรียนรู้หลายแห่งที่ศึกษามีสถานภาพและบทบาทความสำคัญหลายอย่างในขณะเดียวกัน เช่น พระราชวังจันทรถมจะมีบทบาทเป็นทั้งโบราณสถาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และเป็นแหล่งท่องเที่ยว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) แหล่งเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นถูกอนุรักษ์และดูแลจากหน่วยงานของรัฐเป็นอย่างดี ทำให้ยังเห็นร่องรอยอารยธรรมอันรุ่งเรืองในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน ให้บุคลากรและผู้เรียนนั้นผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ซึ่งล้วนแต่เป็นโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแหล่งเรียนรู้เหล่านี้มาจัดเป็นแผนเพื่อสร้างกระบวนการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ที่ตรงตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีแนวทางในการส่งเสริมการกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามหลักการในการจัดการศึกษา ถือว่าเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เมื่อศึกษารายงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (การประเมินตนเอง) โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ในปีการศึกษา 2562 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 15 โรงเรียน ไม่ได้ให้ความสำคัญ ในการรายงานเกี่ยวกับหัวข้อการใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในหัวข้อสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีอยุธยา เขต 1, 2562)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานในระดับสถานศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการรายงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (การประเมินตนเอง) รวมถึงจากการศึกษาข้อมูลการวิจัยจากนักวิชาการต่างๆ แล้วนั้น ล้วนแล้วแต่ยังพบเจอปัญหาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งแต่ละท่านก็ได้เสนอแนะแนวทางในการบริหารแหล่งเรียนรู้ไว้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางนำไปปฏิบัติในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

1.2.2 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 สภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับใด มีความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านใดบ้าง

1.3.2 แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน รองผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 4,181 คน

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบของศิริชัย กาญจนวาสี (2550, น.52) ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อน ± 5 จำนวน 366 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา จำแนกตามอำเภอ และสุ่มอย่างง่าย

1.4.1.3 ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 9 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ผู้วิจัยใช้หลักวงจรเดมมิ่ง PDCA ประกอบด้วย การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ การดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ การประเมินติดตาม และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา หมายถึง แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ที่สามารถเป็นแหล่งจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อขยายประสบการณ์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากประสบการณ์ตรง และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ผู้สอนใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งแหล่งเรียนรู้ อาจจะเป็นทั้ง สถานที่ บุคคล หรือสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวผู้เรียน อยู่ได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

1.5.2 การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา หมายถึง การที่บุคคลที่มีอำนาจในการบริหาร มีการอำนวยความสะดวกในการจัดสรรทรัพยากร และมีหน้าที่ควบคุม ดูแล นิเทศ กำกับติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย

1.5.2.1 การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา หมายถึง ขั้นตอนการวางแผนก่อนที่เริ่มปฏิบัติงานจริง กำหนดลำดับความสำคัญของงาน และครอบคลุมถึงการกำหนดหัวข้อวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนที่ต้องการลงมือปฏิบัติ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาสิ่งใหม่ๆ มีคณะกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้เพื่อวางแผนหรือกำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยในขั้นตอนนี้ทุกคนในองค์กรต้องรับทราบและเป็นที่เข้าใจตรงกัน

1.5.2.2 การดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา หมายถึง การลงมือทำ หรือการปฏิบัติตามขั้นตอน ตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและให้มีความต่อเนื่องเพื่อผลลัพธ์ที่ดีที่สุด โดยในขั้นตอนการดำเนินงานนี้เราควรศึกษาถึงวิธีการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการทำงานนั้นๆ ด้วย ดำเนินการจัดทำคู่มือเพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากร สื่อ เทคโนโลยีเพื่อใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

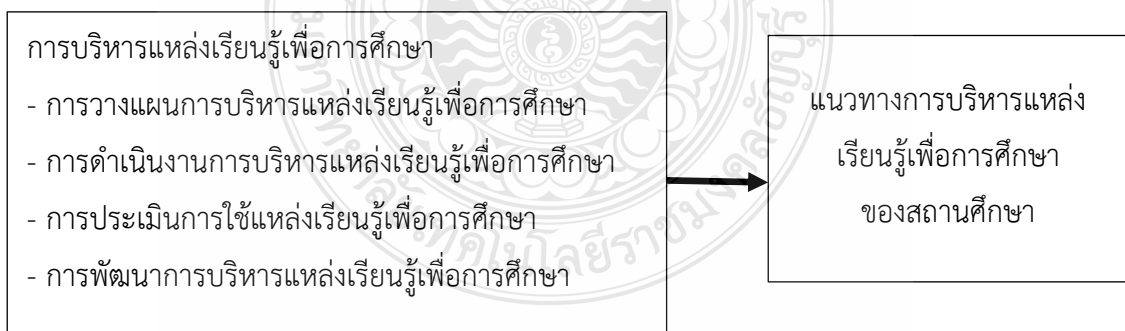
1.5.2.3 การประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา หมายถึง การตรวจสอบว่าหลังจากนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติจริงแล้วบรรลุวัตถุประสงค์หรือแนวทางที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีคณะกรรมการที่ทำการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลระหว่างการทำงานและหลังการดำเนินงานอย่างชัดเจน ทั้งนี้สิ่งที่ควรคำนึงถึงก็คือ ต้องรู้ว่าจะต้องตรวจสอบอะไรบ้างและจำนวน

บ่อยครั้งแค่ไหน การตรวจสอบการทำงานควรจะมีการจัดบันทึกในรูปแบบต่างๆ ไว้ เพื่อให้ง่ายในการปรับปรุงและแก้ไขในการทำงานครั้งต่อไป เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบเป็นประโยชน์

1.5.2.4 การพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา หมายถึง การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาส่วนที่มีปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ จากผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดผู้รับผิดชอบในการวิเคราะห์และตรวจสอบสาเหตุความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการประเมิน เพื่อพัฒนาและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเดิมเกิดขึ้นอีกในระยะยาวต่อไป โดยผ่านการประชุมเน้นย้ำนโยบายและแนวทางที่กำหนดไว้ เพื่อให้การดำเนินงานครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นกว่าเดิม พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในแผนการดำเนินงานให้ผู้สนใจทราบ สรุปและรายงานผล ปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ต้นสังกัดทราบ

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยได้สังเคราะห์งานวิจัยของ วัฒน ลาพิงค์ (2562); สุดารัตน์ งามวิสัย (2561); ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558); ศิริญาณี เลียบคง (2560); มนัสสินธ์ จงปัญญา (2560); กิ่งแก้ว อารีรักษ์ (2559) และ กู้เกียรติ แดงสีดา (2563) โดยศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา 2) ด้านการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา 3) ด้านการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา 4) การพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.7.1 เพื่อเป็นข้อมูลสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

1.7.2 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

1.7.3 เพื่อเป็นแนวทางในการใช้แหล่งเรียนรู้ในหน่วยงานการศึกษาอื่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

- 2.1 แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้
 - 2.1.1 ความหมายเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้
 - 2.1.2 ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้
 - 2.1.3 กระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้
- 2.2 การประเมินความต้องการจำเป็น
 - 2.2.1 ความหมายและความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 2.2.2 ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น
 - 2.2.3 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
- 2.3 สภาพการจัดการศึกษาโดยการบริหารแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้

การบริหารแหล่งเรียน รู้ นับเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารที่ต้องมีแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการบริหารเพื่อจะนำวิธีการ กระบวนการต่างๆ ที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ซึ่งก็มีนักวิชาการ หน่วยงานทางการศึกษา ได้ให้ความหมาย ความสำคัญ และกระบวนการบริหารของแหล่งเรียนรู้ไว้ ดังนี้

2.1.1 ความหมายเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้

วัฒน ลาพิงค์ (2562, น.29) กล่าวว่าความหมายของบริหารแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการสำคัญอย่างยิ่ง สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพเพื่อจัดแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายและตอบสนองความต้องการ

ของผู้เรียน นับเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารที่จะนำเอาเทคนิค วิธีและกระบวนการบริหารที่เหมาะสม มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

สุภารัตน์ งามวิสัย (2561, น.29) กล่าวว่าความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยาการ ประสบการณ์ตรง วัตถุสิ่งของต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น สมาคม บุคคล สถานที่ สถาบัน หน่วยงาน และวัตถุสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้น เทคโนโลยี สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ กิจกรรม ประเพณี หรือการดำรงชีวิตในชุมชนในท้องถิ่นที่มีคุณค่า และมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเพราะ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งที่มีข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญ

มนัสสินธ์ จงปัญญานนท์ (2560, น.9) กล่าวว่าแหล่งเรียนรู้หมายถึงสิ่งต่างๆ ที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต สถานที่ที่เป็นธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น รวมไปถึงกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ข้อมูล ข่าวสาร บุคคลสามารถที่จะศึกษา ค้นคว้า และฝึกปฏิบัติจากตนเอง หรือผ่านการถ่ายทอดจาก บุคคลอื่น เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองให้เกิดขึ้น

สายชล วัฒนเกษภรณ์ (2560, น.28) กล่าวว่าแหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล ความรู้ วิทยาการ ภูมิปัญญา เทคโนโลยี บุคคล สถานที่ที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทั้งในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนของสถานศึกษา

ศิริญาญ์ เลียบคง (2560, น 20) กล่าวว่าความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า บุคคลหรือ สถานที่ที่เป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ วิทยาการ และนวัตกรรมความรู้ที่สนับสนุนผู้เรียนให้ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เกิดประสบการณ์จากกระบวนการเรียนรู้ เป็นบุคคลแห่งการ เรียนรู้ โดยที่สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง สามารถ พัฒนาค้นคว้าตามความสนใจอย่างเต็มตามศักยภาพ

พยุง ใบแย้ม (2558, น.62) กล่าวว่าความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ใน ท้องถิ่นสามารถนำมาเป็นสื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ในท้องถิ่นนั้น ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติหลากหลาย ได้แก่ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพสังคม ประชาชน ชชาติพันธุ์ การนับถือศาสนา การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ระดับตำบล ระดับเทศบาล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถใช้เป็นสื่อ เชื่อมโยงความรู้ให้กับผู้ศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และศิลปวัฒนธรรม

จิระพล ภู่อัน (2559, น.23) กล่าวว่าความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และสามารถจัดกระบวนการเรียน เรียนรู้เพื่อขยายประสบการณ์

ของผู้เรียน และเชื่อมโยงสู่การใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนอาจเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนตามกระบวนการเรียนการสอน หรือเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ

สุรเกียรติ์ งามเลิศ (2558, น.10) กล่าวว่าความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งหรือสถานที่รวมแห่งความรู้ที่ให้ข้อมูล ข่าวสารและสารสนเทศ ทั้งที่มีตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น หรืออาจเป็นแหล่งสะสมประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการฝึกปฏิบัติจากการแนะนำของครูหรือวิทยากร และจากการศึกษาโดยอิสระตามความสนใจ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นั้นๆ เพื่อการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืนและตลอดชีวิต

ดังนั้น แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ออกไปเพื่อขยายประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งแหล่งเรียนรู้ อาจจะเป็นทั้งสถานที่ บุคคล หรือสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวผู้เรียน อาจอยู่ในหรือนอกสถานศึกษาก็ได้ ซึ่งเมื่อทราบความหมายของแหล่งเรียนรู้แล้ว นักวิชาการ หน่วยงานทางการศึกษาต่างๆ ก็ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558, น.205) กล่าวว่าความหมายของบริหารแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดผลคุ้มค่าและยั่งยืน โดยสถานศึกษาคำนึงกระบวนการบริหารคุณภาพ ตามวงจรเดมมิง (Deming cycle : PDCA) มาใช้ดำเนินการเพื่อสร้างระบบคุณภาพของการจัดการแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นองค์ความรู้อันหลากหลาย พร้อมทั้งจะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ตลอดจนจัดให้มีการกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ยอมพัฒนาบทบาทของตนเองให้สอดคล้องกับการแนวทางดังกล่าว เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป ดังนี้

1) ระดับนักเรียน เกิดการส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ลึกซึ้งขึ้นเพราะมีการคิดวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลสะท้อนความคิดเห็นจากการเรียนรู้ กระตุ้นมุ่งมั่นให้ลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผู้เรียนสนใจ การที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น ซึ่งผลักดันให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องสามารถสร้างผลผลิตในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

2) ระดับสถานศึกษา เกิดการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ พัฒนาสื่ออุปกรณ์ พัฒนาการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

3) ระดับชุมชน เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนในชุมชน ปรับกระบวนการทัศน์การเรียนรู้ เพื่อเปิดโอกาสการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

4) ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สุรเกียรติ์ งามเลิศ (2558, น.26) กล่าวว่าความหมายของบริหารแหล่งเรียนรู้ว่าการบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้บริหารมีการอำนวยความสะดวกในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการบริหาร เช่น งบประมาณ บุคลากร หรือวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น อีกทั้งผู้บริหารยังมีหน้าที่ในการควบคุมหรือกำกับ ติดตามในกระบวนการทำงานในทุกขั้นตอน และมีการประเมินผลการทำงานในขั้นตอนสุดท้าย เมื่อนำกระบวนการบริหารมาประยุกต์ใช้กับการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีหน้าที่ในการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ การสนับสนุนทรัพยากรในการบริหารแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

ศตวรรษ นิลประพัฒน์ (2558, น.33) กล่าวว่าความหมายของบริหารแหล่งเรียนรู้ว่าการบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบภายใต้ทรัพยากรการบริหารของหน่วยงานหรือขององค์การที่มี อาทิ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เวลาฯลฯ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1) ขั้นวางแผนงาน ขั้นที่ 2) ขั้นจัดรูปงานหรือจัดองค์การ ขั้นที่ 3) คำเนินการหรือขั้นนำ และ ขั้นที่ 4) ขั้นประเมินผลหรือควบคุม

โชคชัย หริกประโคน (2557, น.42) กล่าวว่าความหมายของบริหารแหล่งเรียนรู้ว่าการพัฒนาและจัดแหล่งเรียนรู้ คือ การบริหารและจัดการการปฏิบัติงาน หรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อจะนำมาปรับปรุงหรือทำแหล่งเรียนรู้ โดยถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ การบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การที่บุคคลที่มีอำนาจในการบริหารมีการอำนวยความสะดวกในการจัดสรรทรัพยากร และมีหน้าที่ควบคุม ดูแล นิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก อันเนื่องมาจากการใช้แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพจริง การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ถ้าบริหารไม่ประสบผลสำเร็จก็ไม่ส่งผลกระทบต่อนักเรียนที่ไปใช้งานแหล่งเรียนรู้

2.1.2 ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กล่าวถึงการกำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งในแต่ละมาตรฐานก็ได้กล่าวถึงความสำคัญหรือการเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ยกตัวอย่างเช่น ในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียนว่าด้วยเรื่องของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ก็ระบุให้นักเรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ในมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ก็กล่าวถึงจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสภาพแวดล้อมทางกายภาพก็รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และสุดท้าย มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก็กล่าวถึง การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังนั้น การบริหารแหล่งเรียนรู้จึงมีความสำคัญมาก เพราะทุกสถานศึกษานั้นใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน ซึ่งความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนรู้ เข้าใจ และรักชุมชนประเทศชาติ ดังนั้น การเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้เข้าสู่การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน จึงเป็นประเด็นสำคัญที่นักการศึกษาไม่ควรละเลย เพราะแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งหรือที่รวมข้อมูลข่าวสาร ความรู้และกิจกรรมที่มีรูปแบบแตกต่างกัน อีกทั้งยังช่วยให้รูปแบบการสอนยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน เพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ลึกซึ้งขึ้น ผลักดันให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น สามารถสร้างผลผลิตในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงขึ้น เสริมสร้างการเรียนรู้จนเกิดทักษะการแสวงหาข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ แหล่งการเรียนรู้เสริมสร้างการพัฒนาการคิด เมื่อเกิดความ ต้องการให้แหล่งเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด นักวิชาการก็ได้ให้ความสำคัญของการบริหารแหล่งเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ชนิษฐา กาทัง (2561, น.38) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารแหล่งการเรียนรู้ สำคัญอย่างยิ่งในกิจกรรมการเรียนการสอน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิด และมีวิธีการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ การนำผู้เรียนไปสู่แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในบริเวณโรงเรียน และนอกบริเวณโรงเรียน ซึ่งต้องมีการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์จริง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และมีความสุขกับการเรียนก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป

พระสมุห์วินิตย์ ธีรจิตโต (2561, น.16) ได้สรุปความสำคัญของแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะบุคคลมีความต้องการแตกต่างกันไปตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความพร้อมที่จะ

เรียนรู้ หากสามารถดำเนินการจัดแหล่งความรู้ได้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ก็สามารถส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ทั่วทุกแห่ง

ประเวศ เวชชะ (2561, น.636) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนี้

1) ทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน และมีขั้นตอนการดำเนินการแบบเดียวกัน

2) ทำให้คนสามารถใช้ทรัพยากรในการจัดเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

3) ทำให้คนในแต่ละกลุ่มสาระกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถผนึกกำลังใจการสร้างความร่วมมือร่วมแบ่งปันองค์ประกอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ระหว่างกันและกันได้

4) ทำให้สถานศึกษามีระยะเวลาและงบประมาณในการจัดการเรียนรู้ สามารถใช้ประโยชน์จากกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ ใช้ทรัพยากรอื่นร่วมกันได้

ศุภรัตน์ งามวิสัย (2561, น.44) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการบริหารแหล่งเรียนรู้ว่า สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องให้ความสำคัญในการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ทั้งในสถานศึกษาและในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ศิริญา เลียบคง (2560, น.26) กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้พบว่า การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้มีจุดประสงค์ ทั้งด้านเนื้อหาวิชาและกระบวนการหรือวิธีการอ่านข้อมูลให้เป็น (Information literacy) โดยผ่านการสัมผัสหรือปฏิบัติกับสื่อต่างๆ ในแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งผู้เรียนจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นผู้เรียนที่ตื่นตัว ในขณะที่ใช้สื่อวัสดุที่มีอยู่หลากหลายรูปแบบเพื่อสำรวจ ตรวจสอบ หาคำตอบจากสื่อหรือนวัตกรรมต่างๆ โดยครูหรือบรรณารักษ์จะกลายเป็นผู้สร้างแรงจูงใจ และผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ด้วยการจัดหาสิ่งสนับสนุนเนื้อหาต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูล และกลายเป็นนักแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผลที่เกิดท้ายที่สุด คือ เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มั่นคงขึ้น ในขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น และแบบสร้างสรรค์ขึ้นภายในโรงเรียนต่อไป

จิระพล ภูกัน (2559, น.30) กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ว่า การพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดต่อไป

พยุง ใบแย้ม (2558, น.65) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพชีวิตจริงสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่นชีวิตในท้องถิ่น ชุมชน ธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์ผ่านบุคคล สถานที่ และบริบททางสังคม

2) ผู้เรียนเห็นคุณค่า มีความหมายต่อชีวิตทำให้เห็นคุณค่าเห็นความสำคัญสิ่งที่เรียน

3) ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นสู่ความรู้สากลสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัวได้อย่างเป็นรูปธรรม

4) ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง

5) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในองค์กรท้องถิ่นบุคคลและครอบครัวในการพัฒนาท้องถิ่น

6) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดทักษะการแสวงหาความรู้ ค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

7) ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มร่วมคิดร่วมทำร่วม สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดทักษะชีวิต

8) ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกตการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การรู้ความหมาย และการสรุปความคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

9) ผู้เรียนได้ประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง

10) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ความรู้ให้ผู้อื่นรับรู้ได้

ศตวรรษ นิลประพัฒน์ (2558, น.24) กล่าวถึงความสำคัญของหลักการบริหาร คือ เอกภาพในการสั่งการ หลักแบ่งงานกันทำ หลักความรู้ความสามารถ หลักอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นส่วนสำคัญในการนำไปออกแบบกรอบความคิดรูปแบบบริหารแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งเป็นส่วนสำคัญในการตั้งประเด็นคำถามต่างๆ ในขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัยการประเมินรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีส่วนสำคัญในตอนวิเคราะห์และอภิปรายผลเพื่อเสนอแนะ

สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2558, น.ก) ได้กล่าวถึงการใช้แหล่งเรียนรู้ว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งในระบบและนอกระบบให้มีประสิทธิภาพ มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เจ้าหน้าที่และบุคลากรทุกระดับรู้ว่า คืออะไร มีลักษณะอย่างไรมีความสำคัญอย่างไร เป็นต้น

2) มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน หน่วยงานส่วนกลางควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนว่าจะมีการรณรงค์เพื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายขึ้นในชุมชน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในทุกพื้นที่

3) มีการจัดทำแผนในระดับพื้นที่ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรให้เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบในระดับพื้นที่สำรวจและจัดทำแผนที่ว่า ในชุมชนที่รับผิดชอบควรมีการสร้างหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนใดขึ้นบ้าง

4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแผนในการสร้างหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในแต่ละชุมชน ควรส่งเสริมให้ประชาชนซึ่งรู้สภาพปัญหาในชุมชนของตนเป็นอย่างดีได้ร่วมให้ข้อเสนอแนะ เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของชุมชน

5) หน่วยงานส่วนกลางสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน บางชนิดอาจต้องมีการใช้งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ นอกเหนือจากขอความร่วมมือจากหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหน่วยงานส่วนกลางควรให้การสนับสนุน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, น.1) กล่าวว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน สามารถเรียนรู้จากสภาพจริง การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ องค์กร สถานประกอบการ ชุมชนและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งผู้เรียนผู้สอนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือเรื่องที่สนใจศึกษาได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ชุมชน และธรรมชาติ นับว่าเป็นชุมชนทรัพยากรมหาศาลที่เราสามารถค้นพบความรู้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ได้แก่

- 1) ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง
- 2) ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มร่วมคิดร่วมทำร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และทักษะกระบวนการต่างๆ

- 3) ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกตการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การรู้ความหมายและการสรุปความคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

- 4) ผู้เรียนได้ประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง

- 5) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ความรู้ได้

- 6) ผู้สอนเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุน

กิ่งแก้ว อารีรักษ์ และคณะ (2548, น.120-122) ได้เสนอวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งครูสามารถเลือกใช้ได้ ดังนี้

1) การวางแผนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ (planning resource-based Learning) การวางแผนที่รอบคอบจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว

2) การเรียนรู้อย่างอิสระ (Independent learning) เป็นเหมือนแผนการจัดการทักษะการเรียนรู้ที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีการระบุและให้คำจำกัดความยุทธศาสตร์ที่จำเป็น เมื่อครูนำไปใช้จะช่วยให้ผู้เรียนมีอิสระ

3) การเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม (group process) เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งจัดผสมผสานระหว่างคนเก่ง อ่อน กระบวนการเรียนรู้เกิดจากสมาชิกภายในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ร่วมกัน ยอมรับความเป็นผู้นำ ผู้ตาม มีการพัฒนาองค์ความรู้

4) การเรียนรู้จากการทำโครงการ (project-based learning) เป็นการศึกษาหาความรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหัวเรื่องหรือประเด็นปัญหาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยมีการวางแผนการค้นคว้า การประชุมปรึกษาหารือ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการตั้งคำถาม การแก้ปัญหา การเสนอข้อค้นพบ และการทดลองการแก้ปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น.42) ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยโรงเรียนอาจมีแนวทางการสร้างพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1) จัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ซึ่งอาจประกอบด้วยบุคลากร ดังต่อไปนี้

(1.1) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

(1.2) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

(1.3) หัวหน้างานห้องสมุด

(1.4) หัวหน้าศูนย์คอมพิวเตอร์ของโรงเรียน

โดยมีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชน กำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

2) สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพจัดระบบการใช้ สำหรับผู้เรียน และผู้สนใจ

3) การใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สนใจได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและคุ้มค่า มีการรวบรวมข้อมูลการใช้ เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป สำหรับปัญหาที่พบในการบริหารแหล่งเรียนรู้ดำเนินการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

สรุปว่า แหล่งเรียนรู้มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยเป็นแหล่งที่รวมขององค์ความรู้อันหลากหลาย พร้อมทั้งจะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตน เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้อย่างมีความสุข เกิดความสนุกสนาน และมีความสนใจที่จะเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้คิดเองปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเองและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นของตน มองเห็นคุณค่าและตระหนักถึงปัญหาในชุมชนของตน พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2.1.3 กระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้จากนักวิชาการ หน่วยงานทางการศึกษา และสรุปหลักการและแนวทางบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยส่วนใหญ่จะมีการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบความร่วมมือในการพัฒนาและการปรับปรุง ซึ่งในขั้นตอนแรกคือ วางแผนนั้นจะเป็นช่วงกำหนดยุทธศาสตร์และกำหนดมาตรฐานการทำงาน ขั้นที่สองคือ การดำเนินงานเป็นช่วงของการพัฒนาบุคลากร ทรัพยากร และกำกับ นิเทศ ติดตามผล ขั้นที่สามเป็นการประเมินผลที่มีการสรุปผลและจัดทำรายงาน และขั้นตอนสุดท้ายคือ การพัฒนาและปรับปรุง คือ การนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้มาพัฒนาต่อไป เพื่อเพิ่มประสิทธิผลให้การเรียนของนักเรียนไว้ ดังนี้

2.1.3.1 การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

การกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลัก เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจวิเคราะห์ความพร้อมรวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม การสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญมีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ โดยให้มีการประชาสัมพันธ์การปรับปรุง พัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง นักวิชาการก็ได้ให้กล่าวถึงการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ไว้ ดังนี้

กู่เกียรติ แดงสีดา (2563, น.55) กล่าวว่า ด้านการวางแผน (Plan) จัดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา จัดทำแผนโครงการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาองค์ความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล แต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน วางแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาตามความต้องการของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และเทคโนโลยีในปัจจุบัน วางแผนให้บุคลากรในสถานศึกษานำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สร้างความเข้าใจการนำข้อมูล ใน Big Data ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จัดสรรงบประมาณ ดำเนินโครงการ จัดหาอุปกรณ์ และเครื่องมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

วัฒน์ ลาพิงค์ (2562, น.32) โดยมีแนวทางดำเนินการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 2) จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน สำรวจและจัดทำทะเบียนและผังหรือแผนที่ของแหล่งเรียนรู้ ทั้งที่เป็นสถานที่ บุคลากร และสื่อต่างๆ
- 3) จัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 4) สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน
- 5) ประชาสัมพันธ์แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม

สุดารัตน์ งามวิสัย (2561, น.3) กล่าวว่า มีคณะกรรมการผู้รับผิดชอบจากทุกภาคส่วน เพื่อจัดทำแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการกำหนดปฏิทินในการดำเนินงานของแผน คณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีคณะกรรมการดำเนินงานและติดตาม ประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีคณะกรรมการประชุมชี้แจงตัวแทนครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา แนวปฏิบัติการศึกษาแหล่งเรียนรู้และจัดทำเป็นคู่มือในการบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน มีผู้รับผิดชอบในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา มีคณะกรรมการกำหนดปฏิทินดำเนินการสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน คณะกรรมการจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน โดยแยกตามประเภทของแหล่งเรียนรู้

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558, น.205) กล่าวว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดผลคุ้มค่า ยั่งยืน สถานศึกษาอาจนำกระบวนการบริหารคุณภาพ ตามวงจรเดมมิง (Deming cycle: PDCA) มาใช้ดำเนินการเพื่อสร้างระบบคุณภาพของการจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนการวางแผน ดังนี้

1) กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลักสูตร รวมทั้งแนวดำเนินการของโรงเรียนเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ โดยให้คณะครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนด

2) จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งอาจประกอบด้วย

(2.1) ผู้บริหารโรงเรียน

(2.2) ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

(2.3) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ

(2.4) หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

(2.5) ผู้เกี่ยวข้องที่โรงเรียนพิจารณาตามความเหมาะสม

3) จัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ คณะกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจ วิเคราะห์ความพร้อม รวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

4) สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน สถานศึกษาสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุกๆ ฝ่ายในโรงเรียน และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญมีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้

5) ประชาสัมพันธ์โครงการ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือ เพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

พิชัย เรืองดี (2558) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนั้นได้มีประสบการณ์ตรง ซึ่งหลักการของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญและเข้าใจตรงกัน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน แต่งตั้งบุคลากรเหมาะสมตามความรู้ ความสามารถ กำหนดกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ไพโรจน์ คะเชนทร์ (2558) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เป็นงานหนึ่งของงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์

สูงสุดแก่ผู้เรียน ดังนั้น การใช้กระบวนการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้จึงใช้เช่นเดียวกันกับ กระบวนการบริหารและการจัดการงานวิชาการ ซึ่งในขั้นตอนการวางแผน มีดังนี้

การวางแผน การวางแผนการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้จะต้องคำนึงถึง 4 ประเด็น ดังนี้

1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบ อาชีพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนด

2) การจัดระบบบริหารและกาจัดการแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียน การสอน การวัดผลประเมินผล การนิเทศภายใน การพัฒนาบุคลากร การวิจัยและการพัฒนาโครงการ อื่นๆ ระบบข้อมูลสารสนเทศและงบประมาณของโรงเรียน

3) การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการกระจายอำนาจ

4) การจัดทำแผนกลยุทธ์จะต้องดำเนินการกับกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ของโรงเรียน คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยวิธี วิเคราะห์ SWOT ที่เป็นจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และ อุปสรรค (Threats)

ขั้นตอนที่ 2 นำผลจากการวิเคราะห์ SWOT มากำหนดแนวทางดำเนินงานของ สถานศึกษา ได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission statement) เป้าหมาย (Goals) เป็นการ กำหนดความมุ่งหวังทิศทางและความสำเร็จในอนาคต

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานเป็นการกำหนดมาตรการการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 4 แปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติโดยกำหนดเป็นการกำหนดงาน โครงการกิจกรรมให้สอดคล้องกับภารกิจและสภาพปัญหาหรือสิ่งที่พัฒนา

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดเกณฑ์ในรอบประเมินความสำเร็จและเป้าหมายโดยจัดทำเป็น ตัวชี้วัด

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2553, น.14) ได้เสนอแนวทางการบริหารแหล่ง เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีระบบการบริหารที่ดี โดยมีระบบวงจร ควบคุมคุณภาพ PDCA ซึ่งมีการวางแผนเพื่อบริหารแหล่งเรียนรู้ ดังรายละเอียดแต่ละขั้นตอนของการ วางแผน ดังนี้

- 1) ตั้งคณะกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 2) กำหนดยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย
- 3) จัดประชุมบุคลากรเพื่อสร้างความตระหนักและร่วมกันวางแผน
- 4) จัดทำแผนงานโครงการ
- 5) กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การจัดแหล่งเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.13) กล่าวว่า ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Plan) หมายถึง กำหนดนโยบายการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลัก หลักสูตร รวมทั้งแนวดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ โดยให้คณะครู นักเรียน และชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนด จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์ สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน และคณะกรรมการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจ วิเคราะห์ความพร้อม รวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนพัฒนาแหล่ง การเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากร ทุกๆ ฝ่ายในโรงเรียน และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องมีความ เข้าใจตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือ เพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ามากที่สุด

กิ่งแก้ว อารีรักษ์ และ ละเอียด จุฑานันท์ (2548, น.120-122) กล่าวถึง การวางแผน การจัดการแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1) การวางแผนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ (Planning Resource based Learning) การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างรอบคอบ จะเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การเรียนรู้จากแหล่ง เรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ สำหรับทั้งกิจกรรมระยะสั้น และประเด็นหลักที่เป็นหัวข้อบูรณาการใน ระยะยาว รูปแบบ EFFECTIVE เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพของการวางแผนการเรียนรู้จากแหล่ง การเรียนรู้อย่างเป็นระบบที่อาศัยรูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนในปัจจุบันหลายรูปแบบด้วยกัน

2) การเรียนรู้อย่างอิสระ (Independent Learning) การวางแผนเพื่อการจัดการ แหล่งเรียนรู้ รูปแบบ UCCEED เป็นเหมือนแผนการจัดทักษะการเรียนรู้ที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการ ระบุและให้คำจำกัดความยุทธศาสตร์ที่จำเป็น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนกลายเป็นผู้เรียนที่อิสระ และเมื่อครู นำไปใช้รูปแบบนี้จะเหมือนฐานสำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้

สรุปว่า การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา หมายถึง การกำหนด นโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลัก เพื่อกำหนดนโยบายการ พัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา การจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้เพื่อ

วิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ รวมไปถึงการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนที่ต้องการลงมือปฏิบัติ ทุกคนในองค์กรต้องรับทราบและเป็น ที่เข้าใจตรงกัน

2.1.3.2 การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

การดำเนินงานสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษา เป็นการจัดตั้ง คณะผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งอาจประกอบด้วย บุคลากรรับผิดชอบการดำเนินการสร้างและ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในสถานศึกษาและ ชุมชน กำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาแหล่ง การเรียนรู้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบ การใช้ สำหรับผู้เรียน และผู้สนใจ ผู้เรียนและผู้สนใจได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและคุ้มค่า พร้อมทั้งมีการรวบรวมข้อมูลการใช้เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป นักวิชาการก็ได้กล่าวถึงการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ไว้ ดังนี้

กู่เกียรติ แดงสีดา (2556, น.636) กล่าวว่า ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่ง เรียนรู้ (Do) คือ จัดอบรมการใช้สื่อ เทคโนโลยี การเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่เหมาะสม กับการจัดการเรียนการสอนให้กับบุคลากร จัดกิจกรรมศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ต้นแบบ จัดทำแผนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สถานศึกษาจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ปรับปรุงห้องเรียนเป็นหน้าที่ของครูผู้สอน แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีที่ ทันสมัยมาสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนการบริการ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับยุคดิจิทัล สร้างเครือข่ายเพื่อใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษาร่วมกัน มอบรางวัลให้บุคลากรที่ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ชุมชน และประชาชนภายนอกสามารถเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาได้

วัฒน์ ลาพิงค์ (2562, น.32) การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ มีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

- 1) จัดบริการประชาสัมพันธ์
- 2) จัดหาทรัพยากร สารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี
- 3) จัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระเบียบ
- 4) ผลิตคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้
- 5) จัดกิจกรรมแนะนำการใช้ และรณรงค์การใช้แหล่งเรียนรู้

สุชาติรัตน์ งามวิสัย (2561, น.83) กล่าวว่า ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง คณะกรรมการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครู เรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ ให้ครูผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ที่บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ คณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูเกี่ยวกับการบูรณาการกับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ แต่งตั้งคณะกรรมการในดำเนินการ บริหารแหล่งเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด คณะกรรมการจัดทำปฏิทินในการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล การบริหารแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ การแต่งตั้ง คณะกรรมการในจัดทำคู่มือประกอบการบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการกำหนดวิธีการและขั้นตอน ในการใช้และประเมินแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการรายงานปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำคู่มือการ บริหารแหล่งเรียนรู้

ศิริวิทย์ เลียบคง (2560, น.30) กล่าวถึง การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ การปฏิบัติตาม แผน ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ คือ

1) การวางแผนการกำหนดการ โดยการแยกแยะกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการกระทำ กำหนดระยะเวลา พร้อมทั้งการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ

2) การจัดแบบเมทริกซ์ Matrix Management การจัดแบบนี้ สามารถช่วยดึงเอา ผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่างๆ มาได้ และเป็นวิธีช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆ อีกด้วย

3) การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน โดยให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึง งานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558, น.205) ขึ้นการดำเนินงานสร้างและพัฒนาแหล่งการ เรียนรู้ โรงเรียนอจมีแนวทางการสร้างพัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ได้ ดังนี้

1) จัดตั้งคณะรับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งอาจประกอบด้วย บุคลากรดังต่อไปนี้

(1.1) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

(1.2) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

(1.3) หัวหน้างานห้องสมุด

(1.4) หัวหน้าศูนย์คอมพิวเตอร์ของโรงเรียน รับผิดชอบการดำเนินการสร้างและ

พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและ ชุมชน กำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้

2) สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตาม สารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบการใช้สำหรับผู้เรียนและผู้สนใจ

3) ผู้เรียนและผู้สนใจได้เข้าใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า มีการรวบรวม ข้อมูลการใช้ เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

พิชัย เรื่องดี (2558) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนั้นได้มีประสบการณ์ตรง ซึ่งหลักการของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญนำเข้าสู่การประชุม คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อ ขอรับงบประมาณสนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน มีการรายงานผลเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม

ไพโรจน์ คะเชนทร์ (2558) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เป็นงานหนึ่งของงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ดังนั้น การใช้กระบวนการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้จึงใช้เช่นเดียวกับกระบวนการบริหารและการจัดการงานวิชาการ ซึ่งในขั้นตอนการดำเนินงานมีดังนี้

การนำแผนไปปฏิบัติ การนำแผนไปสู่การปฏิบัติเป็นกิจกรรมภายหลังการจัดทำแผนกลยุทธ์โดยดำเนินการในขั้นตอนของการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาในรูปของงาน โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดขึ้น ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญ 2 ขั้นตอน ที่จะนำแผนไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) ขั้นตอนการประสานงาน เป็นขั้นตอนขจัดความซ้ำซ้อนของงาน การบูรณาการเนื้อหาสาระของงานแต่ละโครงการ การสั่งการเพื่อมอบหมายงาน การจัดสรรทรัพยากร

2) ขั้นตอนการติดตามกำกับประเมินผล เป็นขั้นตอนเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ อุปสรรคการดำเนินงานใดบ้าง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในระหว่างดำเนินการ เป็นกิจกรรมเชิงวิเคราะห์ผลของกิจกรรมและแผนของการดำเนินกิจกรรม ในส่วนของการประเมินผลจะพิจารณาความแตกต่างของสภาพที่ต้องการกับสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินการว่ามีความเหมือนหรือตรงกันอย่างไร เพื่อตัดสินใจยอมรับหรือปรับปรุงต่อไป

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2553, น.14) ได้เสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีระบบการบริหาร ซึ่งมีการดำเนินงานเพื่อบริหารแหล่งเรียนรู้ตั้งรายละเอียดแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) พัฒนาบุคลากร
- 2) จัดทรัพยากร อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก และสนับสนุน
- 3) ดำเนินงานการจัดแหล่งเรียนรู้
- 4) นิเทศ กำกับ ติดตาม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.13) กล่าวว่า การดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ (Do) หมายถึง การดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชน กำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการ

เรียนรู้ ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบการใช้สำหรับผู้เรียน ผู้เรียนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและคุ้มค่า รวมทั้งมีการรวบรวมข้อมูลการใช้เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

สรุปว่า การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาการลงมือทำหรือการปฏิบัติตามขั้นตอน ตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและให้มีความต่อเนื่องเพื่อผลลัพธ์ที่ดีที่สุด โดยอบรมสัมมนาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ให้กับคณะกรรมการดำเนินงาน ในขั้นตอนการปฏิบัตินี้ควรศึกษาถึงวิธีการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการทำงานนั้นๆ ด้วย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่ดีที่สุด รวมถึงในระหว่างการปฏิบัติงานเราควรเก็บข้อมูลที่สำคัญ หรือข้อผิดพลาดต่างๆ ของงานเอาไว้ เพื่อประโยชน์ในการทำงานขั้นตอนต่อไป

2.1.3.3 การประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

ตรวจสอบ ทบทวน กำกับ ติดตาม เป็นการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการ มีการประเมินทบทวนปรับปรุงกระบวนการดำเนินการให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ ตามแผนหลักและแนวดำเนินการของโรงเรียนในพื้นที่โรงเรียนกำหนดไว้ตามบริบทของโรงเรียนเอง มีการกำหนดวิธีการและเครื่องมือประเมินผลการดำเนินการ การสร้าง การพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมินและสรุปผลการประเมิน นักวิชาการก็ได้กล่าวถึงการประเมิน ติดตาม แหล่งเรียนรู้ ดังนี้

กุเกียรติ แดงสีดา (2553, น.63) กล่าวว่า ด้านตรวจสอบ ทบทวน และติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) หมายถึง การแต่งตั้งผู้มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีเข้าเป็นคณะกรรมการ นิเทศก์ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ในระยะก่อนใช้ ระหว่างใช้ และหลังใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยกำหนดกระบวนการและเกณฑ์การนิเทศก์ กำกับ ติดตามที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีการประเมินแบบ 360 องศา โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น Google Form, QR-Code ตามสภาพความเป็นจริง จัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาประสิทธิภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคคลและหน่วยงานภายนอกศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีการประชุม ทบทวน วิเคราะห์ข้อดี ข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไข สืบหาความพึงพอใจการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและหลากหลาย โดยใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการสำรวจ

วัฒน ลาพิงค์ (2562, น.32) กล่าวว่า การตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดผู้รับผิดชอบการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ และ

เครื่องมือในการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลผลจากการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งการเรียนรู้

สุดารัตน์ นามวิสัย (2561, น.83) กล่าวว่า ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักเกณฑ์การวัดและประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ระหว่างการใช้แหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการจัดทำเกณฑ์การวัดและประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ทำเป็นรูปเล่มจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้และเข้าใจ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการสรุปและเล่มรายงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ในทุกภาคเรียน คณะกรรมการมีการกำหนดปฏิทินการประเมิน จัดประชุมครูได้รับทราบข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการสรุปและรายงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด คณะกรรมการมีปฏิทินการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ดำเนินการประเมินและเผยแพร่การประเมินผลการบริหารแหล่งเรียนรู้

มนัสสินธ์ จงปัญญานนท์ (2560) กล่าวถึงขั้นตอนในการตรวจสอบ ทบทวน กำกับ ติดตาม โรงเรียนมีการกำหนดให้ผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตามและประเมินการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในระหว่างดำเนินการ มีการประเมินทบทวน ปรับปรุงกระบวนการดำเนินการ รายงานผลการประเมินเพื่อให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลักและแนวทางดำเนินการของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้

ศิริญาญ์ เสียบคง (2560, น.30) กล่าวถึง ขั้นตอนการตรวจสอบ ประเมิน ติดตาม แหล่งเรียนรู้ ทำให้ทราบถึงสภาพการของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผน ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการ ดังนี้

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
- 2) รวบรวมข้อมูล
- 3) วิเคราะห์และพิจารณากระบวนการทำงาน เพื่อแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงานที่ได้รับแต่ละขั้นตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้
- 4) การรายงานจัดแสดงผลการประเมิน รวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาด หรือความล้มเหลว โดยรายงานเป็นทางการ และรายงานอย่างไม่เป็นทางการ

จิระพล พู่กัน (2559, น.35) กล่าวว่า การให้คำแนะนำจากผู้ชำนาญโดยเฉพาะ และเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปปฏิบัติงานตามแผน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินเพื่อประกอบการตัดสินใจ แก้ไข ปรับปรุง วิธีการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน หรือกำหนดวิธีการดำเนินงานให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

รัชดาวรรณ ทองดา (2559, น.61) กล่าวว่า คณะกรรมการประเมินผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้

และควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วย

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558, น.205) ได้กล่าวว่า เพื่อให้การจัดการแหล่งเรียนรู้เกิดผลคุ้มค่า ยั่งยืน สถานศึกษาอาจจะนำกระบวนการบริหารคุณภาพ ตามวงจรเดมมิ่ง (Deming cycle: PDCA) มาใช้ดำเนินการเพื่อสร้างระบบคุณภาพของการจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งขั้นตอนการตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม โรงเรียนกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนา และใช้แหล่งการเรียนรู้ มีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการ มีการประเมิน ทบทวนปรับปรุงกระบวนการดำเนินการให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ มีการกำหนดวิธีการ และเครื่องมือประเมินผลการดำเนินการการสร้าง การพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมิน พร้อมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการประเมิน

พิชัย เรื่องดี (2558) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนั้นได้มีประสบการณ์ตรง ซึ่งหลักการของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรประชุมเพื่อระดมความคิด กำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผลที่หลากหลาย แต่งตั้งคณะทำงานตรงความสามารถ กำหนดปฏิทินชัดเจน นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลอย่างเคร่งครัดอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินโครงการและสำรวจความพึงพอใจ

ไพโรจน์ คะเชนทร์ (2558) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นงานหนึ่งของงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารและจัดการให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ดังนั้น การใช้กระบวนการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ จึงใช้เช่นเดียวกันกับกระบวนการบริหารและการจัดการงานวิชาการ ซึ่งในขั้นตอนตรวจสอบ ทบทวน กำกับ ติดตาม ประเมินผล มีดังนี้

1) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล เป็นกิจกรรมในกระบวนการบริหาร และการจัดการ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดขั้นตอนและกำหนดกิจกรรม การกำกับ ติดตาม ประเมินผลให้ชัดเจน ซึ่งหลักการของการนิเทศ การติดตาม การประเมินผล มีดังนี้

(1.1) การนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูต้นแบบ หรือหัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้าโครงการ และครูในสถานศึกษาเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหน้าที่ความรับผิดชอบในลักษณะของเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการนำความสามารถพิเศษของครูคนหนึ่งมาช่วยเพื่อประโยชน์ของ

เพื่อนครูคนอื่นๆ ที่มีความสามารถในเรื่องนั้นดีกว่า หรือเพื่อการช่วยเหลือให้คำแนะนำในเรื่องของการบริหารโครงการสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

(1.2) การติดตาม เป็นกระบวนการควบคุมดูแลให้งาน โครงการดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง สามารถช่วยควบคุมเวลาในการปฏิบัติงาน (ให้เสร็จสิ้นตามช่วงเวลาที่กำหนด) และสามารถแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติงานโครงการได้ทันทั่วถึงที่ไม่เกิดผลเสียหายหรือข้อบกพร่องต่องานในภาพรวม เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการในขั้นตอนสุดท้าย

(1.3) การประเมินผล เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากของการวางแผน เพราะการประเมินผลจะเป็นตัววัดผลและบอกให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วางแผน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทุกฝ่ายได้รู้ว่า แผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานของสถานศึกษา ซึ่งต้องใช้ทั้งกำลังคน กำลังแรงงาน และค่าใช้จ่าย เมื่อเสร็จสิ้นแผนแล้วผลที่ได้เป็นประการใดเป็นไปตามที่คาดหมายและมุ่งหวังมากน้อยเพียงใด คุ้มค่าหรือไม่ ควรดำเนินการต่อไป ควรหยุดหรือควรปรับปรุงแก้ไข

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.13) กล่าวว่า ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) หมายถึง โรงเรียนกำหนดให้ผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินการ มีการประเมิน ทบทวน ปรับปรุงกระบวนการดำเนินการ ที่ทำให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลัก และแนวดำเนินการของโรงเรียนในพื้นที่โรงเรียนกำหนดไว้ ตามบริบทของโรงเรียนเองมีการกำหนดวิธีการ และเครื่องมือประเมินผลการดำเนินการ การสร้าง การพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมิน และสรุปผลการประเมิน

สรุปว่า การประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา หมายถึง การตรวจสอบว่าหลังจากนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติจริง แล้วเราสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานที่เราได้กำหนดไว้หรือไม่ ทำการประเมิน ตรวจสอบ เป็นระหว่างการทำงานเป็นระยะ ทั้งนี้สิ่งที่ควรคำนึงถึงก็คือ ต้องรู้ว่าจะต้องตรวจสอบอะไรบ้างและจำนวนบ่อยครั้งแค่ไหน การตรวจสอบการทำงานควรจะมีการจัดบันทึกในรูปแบบต่างๆ ไว้ เพื่อให้ง่ายในการปรับปรุงและแก้ไขในการทำงานครั้งต่อไป เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบเป็นประโยชน์

2.1.3.4 การพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

การสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การสรุปรายงานการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบตลอดจนการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเป็นการส่งเสริมการ

พัฒนาต่อยอดต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการที่นักวิชาการก็ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

กัญเกียรติ แดงสีดา (2563, น.57) กล่าวว่า การสรุป รายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขและพัฒนา การบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาร่วมกับเครือข่ายโรงเรียนประชุม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับหลักสูตรสถานศึกษา บริบทของสถานศึกษา สภาพความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน เพื่อนำผลจากการนิเทศก์ กำกับ ติดตามมาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในรูปแบบสื่อดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ เป็นปัจจุบันและทันสมัย สถานศึกษานำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้แหล่งเรียนรู้มาเป็นข้อมูลในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในรูปแบบต่างๆ จัดทำข้อเสนอแนะตามความเป็นจริงในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อความสะดวกต่อการนำไปใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ และจัดทำรายงานการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น เอกสารรูปเล่ม, E-book, Facebook

วัฒน ลาพิงค์ (2562, น.32) กล่าวว่า ประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้การประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สถานศึกษาควรทำการประเมินผล เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ สามารถนำผลการประเมินที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป จัดทำสรุปและรายงานผล

สุรัตน์ งามวิสัย (2561, น.84) กล่าวว่า การปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ คือ การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบจัดเก็บข้อมูล การประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลการประเมิน การบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการรายงานผลการดำเนินงานการจัดเก็บข้อมูลการบริหาร แหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยการบริหารแหล่งเรียนรู้จัดทำแผน ในการนำไปใช้ในการปรับปรุงจุดด้อยและส่งเสริมจุดเด่น วางแผน ปรับปรุงการแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแนวทางจัดทำแผนจากผลการวิเคราะห์ โดยนำแนวทางมาจัดทำแผนในปีต่อไป

ชนิษฐา กาทั้ง กล่าวว่า (2561) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้จำเป็นต้องมีการวางแผนในการดำเนินงาน การดำเนินการตามแผน การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล รวมไปถึงการนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้ หากสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยใช้ผลจากการวิเคราะห์และ

การจัดการอย่างละเอียดรอบคอบ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนตามสภาพสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลก แล้ว การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ย่อมมีประสิทธิภาพไปด้วย

ศิริญา เลียบคง (2560, น. 30) กล่าวถึงขั้นการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ว่า การปรับปรุงผลของการตรวจสอบ หากพบว่าเกิดความบกพร่องขึ้น ทำให้งานที่ได้ไม่ตรงเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขปัญหาตามลักษณะที่ค้นพบ ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมาย ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ และหากพบความผิดปกติใดๆ ให้สอบสวนค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกัน เพื่อมิให้ความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีก ในการแก้ปัญหาเพื่อให้ผลงานได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการการย้ายนโยบาย การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน และการประชุมเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน พร้อมทั้งการสรุปและจัดทำรายงานเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

มนัสสินธ์ จงปัญญานนท์ (2560) กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนสิ้นสุดการดำเนินการ แล้วสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับที่เกี่ยวข้องทราบ

สุรเกียรติ งามเลิศ (2559) กล่าวว่า พัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยยึดบริบทของสถานศึกษาเพื่อให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนมาใช้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ วางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จัดการศึกษาที่มีรูปแบบที่หลากหลาย ยืดหยุ่น สรุปผลการบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอด แหล่งเรียนรู้อย่างยั่งยืน

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558, น.206) กล่าวว่า ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การสรุปรายงานการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดต่อไป การบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพนั้นจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี โดยต้องมีกระบวนการวางแผน (Plan) ปฏิบัติการตามแผน (DO) ตรวจสอบประเมินผล (Check) และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ (AC) ซึ่งหลักการนี้เป็นการบริหารคุณภาพงานเป็นวงจรพัฒนาพื้นฐาน

พิชัย เรืองดี (2558) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนั้นได้มีประสบการณ์ตรง ซึ่งหลักการของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการสรุปผล ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ควรรวบรวมปัญหาที่

เกิดขึ้น สํารวจสภาพปัจจุบันเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคร่วมกัน เพื่อวางแผนแก้ไข ปัญหาต่อไป

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2553, น.14) ได้เสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ จะต้องมึระบบการบริหารที่ดี ซึ่งมีการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อบริหารแหล่งเรียนรู้ ดังรายละเอียดแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาและปรับปรุง ดังนี้

1) นำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนา

2) การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน โดยการระดมทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในโรงเรียน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของโรงเรียน เพื่อร่วมกันสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน ความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนและชุมชน จึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนจัดระบบเครือข่ายได้หลายรูปแบบตามสภาพและลักษณะความพร้อมของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนสามารถจัดได้ตามความเหมาะสม ดังนี้

(2.1) เครือข่ายสื่อและแหล่งการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง โดยอาศัยสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม ซึ่งหากแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ได้มีการประสานสัมพันธ์ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในลักษณะของเครือข่าย ก็จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

(2.2) เครือข่ายระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา แต่ละสถานศึกษาจะมีครูผู้สอนและบุคลากรด้านต่างๆ ที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์แตกต่างกันไป หากบุคลากรเหล่านี้ร่วมแรงร่วมใจกันส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในรูปของเครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ ช่วยเหลือกันในการรวบรวมสื่อ ข้อมูล ข่าวสาร และแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนก็จะช่วยให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

(2.3) เครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับสถานศึกษา นอกจากบุคลากรภายในสถานศึกษาจะต้องปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันแล้ว การสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาก็เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการเช่นกัน เพราะแต่ละสถานศึกษาอาจมีสภาพความพร้อมของบุคลากรและสื่อการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การแลกเปลี่ยนหรือการให้ความช่วยเหลือด้านบุคลากรและสื่อการเรียนรู้ก็จะช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษาต่างๆ สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(2.4) เครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับบ้าน บ้านเป็นแหล่งการเรียนรู้เบื้องต้นของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่โรงเรียนจะมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น ถ้าผู้เรียนสามารถนำ

ความรู้ที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตที่บ้านได้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้านจึงเป็นสิ่งจำเป็นโดยโรงเรียนอาจจัดกิจกรรมที่ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียนได้มีส่วนร่วมรับรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น กิจกรรมการสังเกตและบันทึกสุขภาพของคนในครอบครัว การเชิญผู้ปกครองของนักเรียนมาเป็นวิทยากร การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมบริจาคหนังสือ ทุนทรัพย์ในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

(2.5) เครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจำนวนมากผลิตสื่อการเรียนรู้ที่มีสาระเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา รวมทั้งมีแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ในสาขานี้ได้อย่างหลากหลาย ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โรงเรียนจึงควรศึกษา รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานและแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ไว้ให้เป็นระบบ เพื่อสะดวกในการค้นหรือติดต่อ เพื่อผู้ขอรับบริการมาใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ตัวอย่างของหน่วยงานและแหล่งการเรียนรู้ดังกล่าว ได้แก่ หน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ สถานีอนามัย ศูนย์บริการสาธารณสุขโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป ห้องสมุดประชาชน มูลนิธิ องค์กร สถาบันที่มีบทบาทในเรื่องสุขภาพ ฯลฯ นอกจากนี้โรงเรียนต่างๆ ยังสามารถใช้ระบบเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูลได้อย่างกว้างขวางทั่วโลก โดยโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจรวบรวมชื่อเว็บไซต์ต่างๆ และติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอยู่เสมอ

3) การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะการเรียนรู้ตลอดชีวิตการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่ง เช่น บ้าน ชุมชน จึงเป็นแหล่งการศึกษาค้นคว้าที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขนั้น กระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ กิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องเอื้อต่อสภาพจริงในชีวิตของผู้เรียนในชุมชนและสังคมท้องถิ่น มุ่งสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต โดยใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.13) การบริหารสถานศึกษาปัจจุบันเน้นการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle : PDCA) ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ในการบริหาร แหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีคุณภาพ การบริหารคุณภาพจะทำให้การบริหารงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีการทำงานที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบบริหารจัดการที่ดีตามระบบวงจรคุณภาพด้วยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน ในด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) หมายถึง ผลการประเมินหากพบปัญหา หรือข้อบกพร่อง ก็นำมาวางแผนปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

สรุปว่า การพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา หมายถึง การปรับปรุงแก้ไข ส่วนที่มีปัญหา โดยขั้นตอนนี้เป็นกรนำเอาผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนการตรวจสอบวิเคราะห์และ ตรวจสอบสาเหตุความผิดพลาดที่เกิดขึ้นมาประเมินเพื่อพัฒนาแผนและหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ที่เกิด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเดิมเกิดขึ้นอีกในระยะยาว ถึงจะไม่มีข้อบกพร่องจากกระบวนการทำงาน ที่ผ่านมา แต่เราก็ควรจะมีวิธีในการพัฒนาปรับปรุงการทำงานของตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้การดำเนินงาน ครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพที่ดีกว่าเดิม

หลักการและแนวทางบริหารแหล่งเรียนรู้โดยส่วนใหญ่จะประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงานตามแผนการตรวจสอบความร่วมมือในการพัฒนาและการปรับปรุง ซึ่งในขั้นตอนแรกคือ วางแผนนั้นจะเป็นช่วงกำหนดยุทธศาสตร์และกำหนดมาตรฐานการทำงาน ขั้นที่สองคือ การดำเนินงาน เป็นช่วงของการพัฒนาบุคลากร ทรัพยากร และกำกับ นิเทศ ติดตามผล ขั้นที่สาม เป็นการประเมินผลที่มี การสรุปผลและจัดทำรายงาน และขั้นตอนสุดท้ายคือ การพัฒนาและปรับปรุงคือ การนำข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับแหล่งเรียนรู้มาพัฒนาต่อไป เพื่อเพิ่มประสิทธิผลให้กับการเรียนรู้ของนักเรียนและการบริหารคุณภาพ งานเป็นวงจรพัฒนาพื้นฐานในการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงานจาก การบริหารแหล่งเรียนรู้ตนเอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด หลักการที่เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้จาก นักวิชาการมาจัดทำกระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ได้กล่าวมาข้างต้น แล้วนำมาแจกแจงความถึตาม นักวิชาการที่มีความเห็นตรงกัน รายละเอียดการสังเคราะห์กระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์กระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้

กระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้	วัฒน์ ลาพิงค์ (2562)	สุดารัตน์ งามวิสัย(2561)	กัญญากริณี แดงสีดา (2563)	ปริญญารัตน์ ตั้งคุณานันต์(2558)	หน่วยศึกษานิเทศก์ (2553)	ศิริญา เลี้ยวคง(2560)	มนัสสินธุ์ จงปัญญา(2560)	กิงแก้ว อารีรักษ์(2548)	ความถี่
ชั้นวางแผน (Plan)	✓		✓	✓	✓			✓	5
1. กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	✓		✓	✓	✓				4
2. จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้	✓		✓	✓	✓				4
3. จัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	✓		✓	✓	✓				4
4. สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน	✓		✓	✓	✓				4
5. ประชาสัมพันธ์แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม	✓		✓	✓	✓				4
ชั้นลงมือทำ (Do)	✓	✓	✓	✓	✓	✓			6
1. จัดประชาสัมพันธ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓			6
2. จัดหาทรัพยากร สารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี	✓	✓	✓	✓	✓	✓			6
3. จัดเก็บให้เป็นระเบียบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓			6
4. ผลิตคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓			6
5. จัดกิจกรรมแนะนำการใช้และรณรงค์การใช้แหล่งเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓			6
การประเมิน ติดตาม แหล่งเรียนรู้ (Check)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
1. ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
2. กำหนดผู้รับผิดชอบการตรวจสอบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
3. กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ และเครื่องมือในการตรวจสอบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
4. วิเคราะห์ข้อมูลการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
5. สรุปผลการประเมินและจัดทำรายงานผลการประเมิน		✓	✓	✓	✓	✓	✓		6

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์กระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ (ต่อ)

กระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้	วัฒนธรรม (2562)	บุคลากร งามวิสัย(2561)	คู่มือปฏิบัติ แดงสีดา (2563)	ปริมาณงาน ดึงคุณานันต์(2558)	หน่วยศึกษานิเทศก์ (2553)	ศรัทธา เลียบคง(2560)	มนัสสินธุ์ จงปัญญา(2560)	กิ่งแก้ว อารีรักษ์(2548)	ความถี่
การพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
1. นำปัญหาและอุปสรรคมาดำเนินการแก้ไขต่อไป	✓	✓	✓	✓		✓			5
2. นำข้อบกพร่องในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มาแก้ไขให้ดีขึ้น	✓	✓	✓	✓		✓			5
3. สรุปและรายงานผลการปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้	✓		✓	✓		✓	✓		5

จากตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์ที่รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ไว้ข้างต้น จะเห็นว่าในขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) มีความถี่ 4 ใน 8 ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือทำ (Do) ทุกข้อมีความถี่ทุกรายละเอียดที่ 6 ใน 8 ขั้นที่ 3 การประเมิน ติดตาม แหล่งเรียนรู้ (Check) ทุกข้อมีค่าความถี่ 8 ใน 8 และขั้นที่ 4 การพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) ทุกข้อมีค่าความถี่ 5 ใน 8 ซึ่งทุกข้อมีค่าความถี่เท่ากัน โดยผู้วิจัยเลือกทุกระดับความถี่มาใช้ทำการวิจัย สรุปได้ดังนี้

- 1) ขั้นวางแผน (Plan)
- 2) ขั้นลงมือทำ (Do)
- 3) ขั้นการประเมิน ติดตาม แหล่งเรียนรู้ (Check)
- 4) ขั้นการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action)

2.2 การประเมินความต้องการจำเป็น

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

2.2.1 ความหมายและความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2558, น.62) กล่าวว่า ความหมายการประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น

โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

ศิริพร อัจฉิภา (2557, น.13) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง สภาพปัญหาที่ต้องการได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล หน่วยงาน ซึ่งวัดได้จากการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น

พระวิรัช เอี่ยมศรีดี (2554, น.54) กล่าวว่า ความหมายการประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการในการกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริงที่สังเกตได้ แล้วนำผลของความแตกต่างนั้นมาจัดเรียงลำดับความสำคัญ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจแก้ไขความแตกต่างนั้นต่อไป

ปานจันทร์ โททอง (2542, น.18) กล่าวว่า ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่า หมายถึง กระบวนการในการค้นหาความแตกต่างระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่แท้จริง ซึ่งเป็นสถานะที่ไม่พึงประสงค์ที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาให้ความแตกต่างหรือปัญหานั้นลดลง

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่พึงประสงค์ โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อนำผลมาใช้ประโยชน์ได้ในอนาคต

2.2.2 ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2558, น.10) กำหนดขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้การแจงขั้นตอนการดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1) ระยะแรก เป็นระยะก่อนการประเมินประกอบขั้นตอนการเตรียมการ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้เกิด กำหนดกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากผลการประเมินความต้องการจำเป็น กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น และขั้นตอนการออกแบบการประเมินเกี่ยวข้องกับการกำหนดนิยามประเภท ขอบข่ายของการประเมินความต้องการจำเป็น การวางแผนการดำเนินงานด้านทรัพยากร ค่าใช้จ่าย และเวลาในการดำเนินงาน

2) ระยะที่สอง เป็นระยะระหว่างการประเมิน มีการกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น และการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

3) ระยะที่สาม เป็นระยะหลังการประเมิน มีการนำผลไปใช้ประโยชน์ การเสนอผลหรือรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ กำหนดแนวทางแก้ไขเพื่อขจัดปัญหาที่เกิดจากความต้องการจำเป็น

Stufflebeam and Others (1985, p.16) กล่าวถึงกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นว่า ประกอบด้วยชุดกิจกรรมที่มีความเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน 5 ชุด คือ

- 1) การเตรียมการที่จะทำการประเมินความต้องการจำเป็น
- 2) เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น
- 4) รายงานข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น
- 5) การนำข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความต้องการมาประยุกต์ใช้ขั้นตอนนี้ไม่จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นเรียงลำดับตามลำดับตายตัว เนื่องจากแต่ละขั้นตอนสามารถเกิดขึ้นพร้อมกันและเนื่องจากไม่สามารถหลีกเลี่ยงลักษณะของการเกิดเวียนเป็นวัฏจักรได้

สรุปขั้นตอนการประเมินความจำเป็น ประกอบไปด้วย การเตรียมเรื่องที่จะประเมินความต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การรายงานข้อมูล และสุดท้ายคือ การนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์กับแหล่งที่เราจะทำการประเมินความต้องการจำเป็น

2.2.3 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2558, น.263-304) การจัดลำดับความสำคัญ (Priority setting) ของความต้องการจำเป็นเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการระบุความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุ และการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญห ซึ่งจะทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุและวิธีการแก้ไขต่อไป การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและประเด็น จากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาจัดเรียงลำดับ (Sort) ตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาน้อย โดยมีเทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบ่งออกเป็นเทคนิค ดังนี้

- 1) เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองเดี่ยว ข้อมูลการตอบสนองเดี่ยว เป็นข้อมูลที่ผู้ตอบเลือกตอบข้อความในแบบสอบถามเพียงส่วนเดียว เป็นการกำหนดความต้องการจำเป็นตามนิยามการแก้ปัญหา Solution definition โดยมีวิธีการจัดลำดับ 4 วิธี ดังนี้ 1) วิธีการจัดเรียงลำดับตามค่ามัธยฐานสำหรับมาตรแบบกลุ่ม 2) วิธีการสร้างมาตราประมาณช่วงขนาด 3) วิธีการกำหนดน้ำหนักคะแนนรายคู่ 4) วิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญด้วยการ์ด

- 2) เทคนิคการจัดเรียงลำดับสำหรับข้อมูลแบบสนองคู่ รูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบสนองคู่ที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราประมาณค่า โดยให้ระบุข้อมูลทั้งสองชุด มักปรากฏในแบบสอบถาม คือ ระดับสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็น มีพื้นฐานแนวคิดของการนิยามความต้องการจำเป็นตามโมเดลความแตกต่าง วิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น กลุ่มวิธีที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่างดังนี้

1) กลุ่มวิธีที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่าง

(1.1) วิธี Mean Difference Method (MDF) กำหนดโดยหาผลต่างของค่าเฉลี่ยของ I และค่าเฉลี่ยของ D หรือ Rank Order of Difference Scores

(1.2) วิธี Priority Needs Index (PNI) เป็นวิธีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พัฒนาขึ้นมาโดยค่าสถิติในรูปดัชนีที่สามารถบอกค่าต่ำสุดและสูงสุดได้ ซึ่งดัดแปลงมาจากวิธีการเรียงตำแหน่งความต้องการจำเป็นจากความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังกับที่เป็นอยู่จริง (Mean difference) โดยถ่วงน้ำหนักของผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง I และ D ด้วยน้ำหนักความสำคัญของ I

(1.3) วิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากเป็นวิธีที่หาค่าผลต่างของ I – D แล้วหารด้วย D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

(1.4) การวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่เน้นการเสนอผลการดำเนินงานของหน่วยงานในส่วนที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรได้รับการพัฒนา โดยการแบ่งตารางออกเป็น 4 ช่อง แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่มุ่งหวัง (หรือเรียกว่า เกณฑ์ที่ควรจะเป็น) และสภาพที่เกิดขึ้นจริง จุดที่ใช้ในการแบ่งอาจเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนสูง-ต่ำที่กำหนด หรือเกณฑ์ที่ผู้ประเมินเห็นว่า เหมาะสมที่จะเป็นจุดตัด (Cut-off score)

2) กลุ่มวิธีที่ใช้หลักของการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีหลายองค์ประกอบ (Multi-Component Data Analysis)

3) กลุ่มกำหนดน้ำหนักความต้องการจำเป็น (Weighted Needs Index) จากการศึกษา การประเมินความต้องการจำเป็นให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการทำวิจัยเพื่อประเมินสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารแหล่งเรียนเพื่อการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้รูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบสนองคู่ Dual-Response format แล้วนำมาผลลัพธ์ที่ได้มาจัดลำดับความสำคัญ นำไปสู่การหาแนวทางในการทำวิจัยเพื่อประเมินสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารแหล่งเรียนเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ต่อไป

2.3 สภาพการจัดการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กล่าวถึง เป้าหมายสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา คือ การให้อิสระสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และตามความถนัดของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดว่าสถานศึกษาเป็นผู้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (การประเมินตนเอง) โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ตามบริบท ระดับ และประเภทการศึกษาของสถานศึกษา และให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่ประเมินภายนอกตามรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาและประเด็นอื่นๆ ผ่านหน่วยงานต้นสังกัด โดยมุ่งหมายให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ว่าด้วยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการว่าด้วยเรื่องจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ว่าด้วยเรื่อง ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (ลงวันที่ 6 ตุลาคม 2561) ซึ่งเมื่อศึกษาสภาพบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แล้วนั้น พบว่า มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นโอกาสของผู้เรียนที่ตรงตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งมีการดำเนินงาน ดังนี้

แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2562) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การศึกษาสภาพของหน่วยงานจากสภาพทั่วไปโดยให้ความสำคัญต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกนั้น ในด้านสังคมและวัฒนธรรม S : Social – cultural Factors โอกาส (Opportunities) ดังนี้

1) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอดีตราชธานีที่ยาวนานที่สุดถึง 417 ปี เป็นดินแดนที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เอกลักษณ์โดดเด่น ทั้งด้านกายภาพ ประวัติศาสตร์ และอารยธรรม มีโบราณสถานที่ยังคงเหลืออยู่เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความรุ่งเรืองในอดีต สหประชาชาติได้รับอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา ไว้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม เป็นผลให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ให้ความสนใจเข้ามาเยี่ยมชมอย่างต่อเนื่อง เป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียน นักศึกษาเข้ามาเรียนรู้ตลอดทั้งปี

2) เมืองครีภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมสนับสนุนการจัดการศึกษาที่หลากหลาย เมืองครีภาคีจำนวนมากที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคง สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ การสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้แก่นักเรียนและสถานศึกษา

3) มีหน่วยงานสนับสนุน สร้างโอกาสแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ โดยการมีส่วนร่วม ในเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง และเป็นเกราะป้องกันตนเอง

4) เปลี่ยนแปลงเข้าสู่สภาพสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดรายได้และการจ้างงานมากขึ้น จากการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกดังกล่าว ทำให้ทราบถึงสิ่งที่เป็นโอกาส (Opportunities) ของเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด ซึ่งมีเครือข่ายที่มีคุณภาพ เอื้อต่อการจัดการศึกษาที่สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ปกครอง ชุมชน สามารถให้บริการการจัดการศึกษาที่ทั่วถึงและมีคุณภาพตามความต้องการของผู้รับบริการ มีเครือข่ายความร่วมมือให้การสนับสนุนในการจัดการศึกษานโยบาย กฎหมายที่ดี สภาพสังคมและวัฒนธรรมเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีการสร้างงานสร้างอาชีพรายได้ของชุมชน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพ มีรายได้ สามารถส่งเสียให้บุตรหลานศึกษาต่อจนจบการศึกษา มีภูมิปัญญาท้องถิ่น มีศิลปวัฒนธรรมที่เก่าแก่ มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายกระจายอยู่ในทุกพื้นที่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามศักยภาพของแต่ละคน สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ราคาถูก หาซื้อได้ง่าย เอื้อต่อการพัฒนาการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นโอกาสต่อการพัฒนาการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ซึ่งเมื่อศึกษาจากรายงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (การประเมินตนเอง) โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ในปีการศึกษา 2562 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 15 โรงเรียน ไม่ได้ให้ความสำคัญในการรายงานเกี่ยวกับหัวข้อการใช้แหล่งเรียนรู้ (ผลการประเมินคุณภาพภายใน ปีการศึกษา 2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1) ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในหัวข้อสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยในประเทศ

กู่เกียรติ แดงสีดา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การหาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการวางแผน (Plan) สถานศึกษาควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามี ส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุน ให้บุคลากรได้รับการศึกษาขององค์ความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ด้านการดำเนินงานบริหาร แหล่งเรียนรู้ (Do) สถานศึกษาควรจัดอบรมการใช้สื่อเทคโนโลยี การเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ สร้างเครือข่าย ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้ เหมาะสม ด้านตรวจสอบ ทบทวน และติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรร่วมเป็นคณะกรรมการ และแต่งตั้งผู้มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีเข้าร่วมนิเทศก์ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยกำหนดกระบวนการและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย ด้านการสรุป รายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาร่วมกับ เครือข่ายโรงเรียน เพื่อนำผลจากการนิเทศก์ กำกับ ติดตามมาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษาในรูปแบบสื่อดิจิทัล และจัดทำรายงานการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาใน รูปแบบที่หลากหลาย

ธนพล ด่านวิวัฒน์วงศ์ (2561) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียน บ้านริมใต้ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพปัญหาและแนวทาง แก้ไขปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนบ้านริมใต้ ผลปรากฏพบว่า สภาพปัญหาการบริหาร จัดการแหล่งการเรียนรู้พบว่า แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลมีไม่เพียงพอ ยังขาดการวางแผนในการทำงาน ผู้รับผิดชอบภาระงานอื่นมาก และขาดความรู้ ความเข้าใจแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติไม่มีการวางแผน การซ่อมแซมและดูแลรักษา ขาดผู้ดูแลรับผิดชอบโดยตรง การตรวจสอบข้อมูลมีความล่าช้าและ ไม่สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขได้ต่อเนื่องและมีจำกัดและไม่หลากหลาย แหล่งเรียนรู้ประเภท สื่อมีไม่เพียงพอไม่ทันสมัยและอยู่ในสภาพไม่พร้อมใช้งาน แหล่งเรียนรู้ประเภทวัตถุและอาคารสถานที่ ใช้ผิดหลักการ ใช้ไม่ถูกต้องตามจุดมุ่งหมาย คับแคบไม่สะดวกต่อการใช้ แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้ ได้พบว่า 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลควรจัดทำปฏิทินการดำเนินงานให้ชัดเจน จัดหาบุคลากรที่มีความถนัด มีความสามารถเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น 2) แหล่ง เรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ ควรจัดเก็บผลงานของนักเรียน มีการตรวจสอบและมีการประเมิน

ความพึงพอใจของผู้เรียน 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อควรสร้างความตระหนักให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาการสร้างสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้ทันสมัย และควรมีการตรวจสอบและประเมินโดยผู้รับผิดชอบ 4) แหล่งเรียนรู้ประเภทวัตถุและอาคารสถานที่ ควรมีการกำหนดนโยบายการใช้ตามความเหมาะสมของกิจกรรม และควรมีการนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

ศิริญาญ์ เสียบคง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จากการศึกษาผลปรากฏพบว่า 1) ระดับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู 2) เปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา และ 3) รวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=403$, $SD.=058$) 2) ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารควรร่วมกันวิเคราะห์การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เปิดโอกาสให้คณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ได้จัดการอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติงาน อีกทั้งควรมีการตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

จิระพล พู่กัน (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 ผลปรากฏพบว่า 1) ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวิทยฐานะ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ส่วนจำแนกตามโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้เสนอแนะจากปัญหาที่ได้ศึกษามา ดังนี้ ควรให้ความสำคัญ

ที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยงบประมาณที่จัดสรรจากกรุงเทพมหานครนั้น ควรได้รับจัดสรรให้มากที่สุด จึงจะเป็นแนวทางพัฒนามากที่สุด ควรปรับภูมิทัศน์ภายในบริเวณการจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีความสวยงาม ความสะอาดภายในบริเวณจัดแหล่งเรียนรู้ และสร้างสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสม ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของเจ้าหน้าที่/ครู ควรมีการอบรมในเรื่องให้บริการและเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่/ครู และควรจัดให้มีจำนวนเจ้าหน้าที่/ครูให้บริการค่าปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการอย่างเพียงพอ ผู้บริหารควรมีแผนงาน/โครงการการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ควรมีการตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพดีพร้อมให้บริการ และควรมีการประเมินผล พัฒนาการของผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องด้วย

ศศิพัชร จำปา (2559) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ 2) ทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ 3) ขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ผลการวิจัย การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ฯ พบว่า ผู้เรียนมีกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้น ผู้เรียนมีคะแนนในการประเมินความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้เรียนมีสำนึกรักษ์ท้องถิ่นในระดับมากที่สุด และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

สุรเกียรติ งามเลิศ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลปรากฏพบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการสนับสนุนทรัพยากรในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ 2) ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก มีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพระดับดี และโรงเรียนคุณภาพระดับปรับปรุง มีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน และ 3) ปัญหาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่มี

ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้บริหารควรมีบทบาทโดยตรงในการบริหารจัดการเพื่อสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย โครงสร้าง และระบบบริหาร จัดหาและพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยยึดบริบทของสถานศึกษาเพื่อให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนมาใช้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ วางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จัดการศึกษาที่มีรูปแบบที่หลากหลาย ยืดหยุ่น สรุปผลการบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดแหล่งเรียนรู้อย่างยั่งยืน ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดระบบโครงสร้างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน

ชนภัทร์ อินทวารี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดโบสถ์ จังหวัดสิงห์บุรี ผลปรากฏพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จำนวน 5 แผน มีองค์ประกอบดังนี้ สารการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยมีวิธีจัดการเรียนรู้ คือ การทัศนศึกษาในสถานที่จริง การอภิปรายกลุ่ม การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น การสร้างแผนผังความคิด ผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัฐพล แจ่มจันทร์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลปรากฏพบว่า ผลการประเมินรับรองแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สามารถนำไปใช้งานได้จริงอยู่ในระดับมาก ซึ่งจำแนกเป็นรายประเด็นได้ ดังนี้ 1) ลักษณะที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยาในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถนำไปใช้งานได้จริงได้ ในระดับดี 2) ประเด็นด้านเนื้อหาและความรู้ต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยาในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถนำไปใช้งานได้จริง ในระดับดีมาก 3) ประเด็นด้านสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยาในเขตกรุงเทพมหานครสามารถนำไปใช้งานได้จริง ในระดับดีมาก 4) ประเด็นบุคลากรที่จำเป็นสำหรับแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยาในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถนำไปใช้งานได้จริง ในระดับดีมาก 5) ประเด็นด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษา

ต่อระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชาวิชาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถนำไปใช้งานได้จริงในระดับดีมาก

นางเยาว์ อุทุมพร (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเขตธนบุรี ผลปรากฏพบว่า 1) สภาพการนำ ภูมิปัญญามาใช้ มีทั้งการเชิญไปสอนที่สถานศึกษาและพานักเรียนไปศึกษาเรียนรู้ที่บ้านของผู้ทรง ภูมิปัญญา และมีหลากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เชิญไปสอนทั้งในและนอกเวลาเรียน ปัญหาที่พบ คือ การขาดงบประมาณสนับสนุน การย้ายภูมิลำเนาหรือปิดกิจการ การประสานงาน 2) แนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการ คือ ควรมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการจัดรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเชิญ ผู้เกี่ยวข้องมาทำงานร่วมกัน โดยทำเป็นทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่นเขตธนบุรี มีการจัดการความรู้ และ จัดทำเป็นหนังสือ หรือเอกสาร หรือซีดีแจก การเผยแพร่ข้อมูลในรูปของเว็บไซต์โดยมีหน่วยงาน รับผิดชอบ พร้อมทั้งมีการฝึกอบรมนักเรียน/นักศึกษาเป็นมัคคุเทศก์แนะนำการจัดเป็นงานนิทรรศการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในทุกปีหรือทุกภาคเรียนร่วมกัน และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบาย ส่งเสริม หลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษาอย่างจริงจัง และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในสื่อต่างๆ

สุทธิพงษ์ บุญผดุง (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลปรากฏพบว่า แหล่งเรียนรู้มีปริมาณจำกัด ไม่ทันสมัย และอยู่ในสภาพไม่พร้อมใช้งาน การใช้และการติดตามผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ไม่เป็นระบบ และไม่ต่อเนื่อง และขาดงบประมาณในการสนับสนุน หรือพัฒนาทำให้แหล่งเรียนรู้มีวัสดุและอุปกรณ์ เพียงพอ ความต้องการในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมีความทันสมัยพัฒนาการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนโครงการและเพียงพอ ได้แก่ พัฒนาการ จัดการและการกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ด้านบุคลากรและการใช้บริการ ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้มีภาระงานอื่นต้องรับผิดชอบ และครู ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างนวัตกรรมแหล่งการเรียนรู้ใหม่ๆ

โชคชัย หริกประโคน (2557) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลปรากฏพบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน 3) ความ คิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ดำเนินงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ แหล่งเรียนรู้ ควรมีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้ โดยประชาสัมพันธ์จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้ และค้นคว้าการ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ควรมีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้ โดยประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้

เด่นวิช ชูคันหอม (2557) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลปรากฏ พบว่า 1) สภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า สภาพปัจจุบันและ ความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 5 มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน 2) การดำเนินงานจัดกิจกรรมการพัฒนา แบบมีส่วนร่วม 16 กิจกรรม 3) การนำเสนอรูปแบบการพัฒนา แหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 5 ต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งในสถานศึกษาและนอก สถานศึกษา จำนวน 42 คน ผลการประเมินรูปแบบมีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

อัคราวุฒิ จันทะแสง (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของ ผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลปรากฏพบว่า 1) การ บริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมรายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก 3) การบริหาร แหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรวมรายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก 4) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน โดยรวมรายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน 5) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ บุคลากรในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมรายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน 6) บุคลากรมี ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ไม่มีการ

จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และมีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ และควรจัดแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการเรียนรู้เพียงพอ

นางลักษณ์ เลื่อมใส (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลปรากฏพบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การจัดการเรียนรู้ไม่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล แหล่งเรียนรู้หลากหลาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์การคิดสร้างสรรค์ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และไม่รู้จักเชื่อมโยงความรู้และประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การวัดผลประเมินผลจะเน้นการวัดด้านความรู้เป็นส่วนใหญ่ ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ไม่สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และไม่สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติได้

ยุพา กสิรักษ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลปรากฏพบว่า 1) บทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีบทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่ มีบทบาทมากกว่าผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก 3) ปัญหาที่พบ ได้แก่ ผู้บริหารไม่ได้รับการกำหนดตารางเรียนสำหรับการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนทางการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2 ผลปรากฏพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2 พบว่า สถานศึกษามีการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก มีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ มีการตรวจสอบประเมินผล มีการปรับปรุงและการพัฒนามีการติดตาม แก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน

ส่วนปัญหา ได้แก่ ครูผู้สอนให้ความสำคัญในการวางแผน การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ค่อนข้างน้อย การดำเนินงานโครงสร้างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน การติดตาม และประเมินผลมีการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ผลการประเมินไม่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุง และการพัฒนา ไม่ได้นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา 2) การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2 ดังนี้ (2.1) ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมพบว่า มีจุดแข็ง 13 ข้อ จุดอ่อน 15 ข้อ โอกาส 14 ข้อ และภาวะคุกคาม 12 ข้อ (2.2) กลยุทธ์ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 ประเด็นกลยุทธ์ 4 เป้าประสงค์ 10 กลยุทธ์ 33 มาตรการ และ 41 ตัวชี้วัด 3) ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2 ในด้านความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด พบว่า มีความสอดคล้องกันในระดับมาก และมากที่สุด และในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์ของกลยุทธ์ มาตรการและ ตัวชี้วัด มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

พรรณี เสียงบุญ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาคู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ผลปรากฏพบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความสามารถดำเนินการตามแผนดำเนินการพัฒนา เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น 4 ฐาน คือ ฐานห้องสมุด ฐานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ฐานสวนป่านานาพันธุ์ และฐานสวนเกษตร พอเพียง และมีบรรยากาศการเรียนรู้ดีขึ้นเป็นที่ชื่นชมของผู้มาเยี่ยมชม ครู นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จาก แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ และจากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพและ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย .16 ระดับความพึงพอใจในการ พัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56

เทวิน ธรรมลังก์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลปรากฏพบว่า บุคลากรในโรงเรียนบ้านเวียงฝางส่วนใหญ่ได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ในด้าน บุคลากรนั้นโรงเรียนได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน และมีการ กำหนดนโยบายการพัฒนาบุคลากรเพื่อการจัดแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ ใช้สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดการ

เรียนรู้ และใช้อาคารสถานที่ภายในโรงเรียนจัดการเรียนรู้ และในด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศส่วนมากได้นำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จัดการเรียนรู้ แต่บุคลากรบางส่วนเห็นว่าโรงเรียนยังไม่ได้ใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างแท้จริงในเรื่อง การวางแผนร่วมกับชุมชนในการใช้แหล่งเรียนรู้ และไม่ได้ใช้วัดในชุมชน และอาคารสถานที่ภายนอกโรงเรียนจัดการเรียนรู้ ในส่วนปัญหาที่พบในการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ ขาดการติดตาม และซ่อมแซมคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ และยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้อาคารสถานที่ในโรงเรียนไม่พร้อมในการจัดการเรียนรู้ โดยมีข้อเสนอแนะในการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านบุคลากร ควรจัดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์มาให้ความรู้ จัดการอบรมให้บุคลากร และบุคลากรต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัย ในการค้นหาข้อมูล ควรจัดสรรงบประมาณปรับปรุง ซ่อมแซมสถานที่ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ และจัดสื่อเทคโนโลยีให้เพียงพอพร้อมต่อการใช้งาน

นฤมล จันทร์ตะพื่น (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทุ่งกว่าวิทยาคม จังหวัดลำปาง ผลปรากฏพบว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทุ่งกว่าวิทยาคม ด้านบุคลากรและด้านสถานที่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนเกือบทั้งหมดได้ร่วมกันรับผิดชอบด้านแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้แหล่งเรียนรู้ ส่วนปัญหาที่พบมีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนน้อยได้เสนอ ดังนี้ บุคลากรมีความคิดเห็นในการปฏิบัติงานต่างกัน ขาดงบประมาณในการจัดแหล่งเรียนรู้ สถานที่ขาดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สถานที่ไม่เพียงพอและไม่เอื้ออำนวยในการจัดการแหล่งเรียนรู้ ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา คือ ควรมีการวางแผนและจัดระบบการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรปรับปรุงดำเนินการดูแลและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และควรจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้

กัญวรา วงศ์ธิดา (2553) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่ไถ อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลปรากฏพบว่า สภาพแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการศึกษาและมีสภาพดี ประกอบด้วย ห้องปฏิบัติการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียน ส่วนแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการศึกษาภายนอกโรงเรียนประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ สถานที่ และกิจกรรม ส่วนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษา ด้านการวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีสภาพความสำเร็จในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และการลงมือปฏิบัติแล้วแต่ยังไม่เกิดผลสำเร็จที่ชัดเจน สำหรับรูปแบบการใช้แหล่งเรียนในการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน โดยให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อฝึกทักษะการฟังพูด อ่าน เขียน การใช้คำศัพท์ การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ได้ฝึกปฏิบัติจริงกับสถานการณ์จริงและศึกษากับแหล่ง

เรียนรู้ธรรมชาติ จัดให้นักเรียนได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษและเข้าร่วมกิจกรรมงาน ประเพณีของชุมชน และรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาทั้งภายในและภายนอกได้บูรณา การครบในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

ทัศนีย์ อันติมานนท์ (2553, น.15-16) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารแหล่ง เรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางการพัฒนาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา มีดังนี้ ด้านที่ 1 ในเรื่องแนวทางในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารมีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู แต่งตั้งครูและบุคลากรของโรงเรียนหรือผู้เกี่ยวข้อง มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงเนื้อหาวิชาที่จัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน จัดกิจกรรม การเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามมาตรฐานของหลักสูตร และ ควรดำเนินการในลักษณะบูรณาการให้เกิดผลประโยชน์ ด้านที่ 2 ในเรื่องแนวทางในการจัดทำทะเบียน แหล่งเรียนรู้ ให้จัดทำเป็นเล่ม แบ่งแยกตามประเภทหมวดหมู่ชัดเจนตามลำดับความสำคัญ โดยทำการ คัดเลือกและลงทะเบียนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และโรงเรียนจัดทำเอกสาร เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ ด้านที่ 3 ในเรื่องแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างจริงจัง มีการสนับสนุนครูใช้แหล่งเรียนรู้ให้ เกิดประโยชน์ กระตุ้นให้ครูเพื่อพัฒนาตนเองตลอดเวลา การจัดตั้งศูนย์พัฒนาแหล่งเรียนรู้และจัด ห้องสมุดให้เป็นชุมชนทรัพยากรปัญญา และให้ครูจัดทำหลักสูตรขึ้นโดยบรรจุเรื่อง แหล่งเรียนรู้ไว้ในหลักสูตร ขึ้นด้วย ด้านที่ 4 ในเรื่องแนวทางในการกำกับติดตาม ประเมินผล การใช้แหล่งเรียนรู้ มีการติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุง ซ่อมบำรุงแหล่งเรียนรู้ให้ใช้ประโยชน์ได้ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นระยะ จากการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม ความพึงพอใจ

2.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Mullins (1999) ได้ศึกษาผลกระทบที่มีต่อครูและนักเรียนจากการไปศึกษานอก สถานที่ใช้พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า การไปศึกษานอกสถานที่ทำให้ครูและ นักเรียนมีชีวิตใหม่และเกิดแรงจูงใจ สำหรับอุปสรรคของการจัดการศึกษานอกสถานที่ คือ ครูผู้สอนจะ ปิดกั้นตนเอง เพราะกลัวการพานักเรียนไปนอกสถานที่ และเขาเชื่อว่างานวิจัยเป็นแบบอย่างของการจัด การศึกษานอกสถานที่ที่ใช้พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติต่อไป

Warrend (1998) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการถ่ายทอดประวัติศาสตร์ของ ชาวพื้นเมือง ของชุมชน Melbourne ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีการถ่ายทอดประวัติศาสตร์ โดยการบอกเล่าต่อกันมา เรื่องที่ถ่ายทอดเป็นเรื่องเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐาน วัฒนธรรมของครอบครัว ความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษ

และการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับการถูกรุกราน จากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สรุปได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษามีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างยิ่ง ครู นักเรียนสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอน และนักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการได้รับประสบการณ์ตรง ครูส่วนใหญ่ใช้สิ่งที่มีอยู่ที่ตัวบุคคล ตามธรรมชาติทางวัฒนธรรมและด้านสังคมมาประกอบการเรียนการสอน และการใช้ข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ การใช้ห้องสมุดเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน จะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนดีขึ้น วิธีการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนนั้นมีหลายวิธี พบวิธีการที่ครูผู้สอนนำความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้มากที่สุด คือ การนำนักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของผู้เรียน

Lopez (1998) ได้ทำการศึกษา สภาพการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี พบว่า ชุมชนให้บุตรหลานได้เรียนหลากหลายวัฒนธรรม ทั้งที่บ้านโรงเรียน และชุมชน โดยทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมให้การเรียนแก่บุตรหลานของตนเองเพื่อเป็นการสืบทอดวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งมีความต้องการให้บุตรหลานที่จบการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้

Ferguson (1997) ได้ทำการศึกษา การศึกษาของเด็กในชนบทของรัฐเนบราสกา โดยการศึกษาที่มีโปรแกรมการพัฒนาภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ โดยการนำเด็กออกไปหาประสบการณ์นอกสถานที่ พบกับผู้ประกอบอาชีพระดับท้องถิ่น วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิของชุมชน เพื่อให้เด็กแสดงแนวคิดแปลกใหม่ และก้าวไกลด้านภูมิปัญญา หลังการทดลองดังกล่าว 5 สัปดาห์ ได้ทำการประเมินผล พบว่า เด็กสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับความคิดของตนเองได้ดีกว่าศึกษาอยู่ในโรงเรียน

Gardella (1995) ได้ทำการวิจัยเรื่อง นักเรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ในชุมชนมากน้อยเพียงใด ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ครูไม่คาดคะเนได้ว่านักเรียนจะมีประสบการณ์ตรงนั้นมาแล้ว
- 2) โรงเรียนบางแห่งยังไม่ได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนอย่างเพียงพอ
- 3) โรงเรียนยังไม่ค่อยจัดประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียน
- 4) วัด และสโมสรต่างๆ ให้ประสบการณ์ตรงแก่นักเรียนน้อยมาก
- 5) ส่วนใหญ่นักเรียนรับประสบการณ์ตรงจากบ้าน
- 6) ประเภทที่นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง คือ กิจกรรมนันทนาการและวัฒนธรรม

ที่ได้จากกิจกรรมของรัฐมีส่วนน้อย

7) สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ไม่มีผลต่อประสบการณ์ตรงของนักเรียน

Burks (1994) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการเสริมสร้างห้องสมุดโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษา 3 แห่ง ของรัฐเท็กซัสตอนเหนือ (North Texas) พบว่า ครูมีบทบาทต่อนักเรียนในการใช้ห้องสมุด ซึ่งครูจำนวนมากยังไม่ตระหนักถึงคุณค่าของหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ทำให้ขาดการทำงานที่สัมพันธ์กับบรรณารักษ์ ควรมีการประสานงานกันจะทำให้เป็นการส่งเสริมความพร้อมให้สอดคล้องในการนำพานักเรียนไปใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอน และเป็นศูนย์การค้นคว้าที่มีประสิทธิภาพ

Indriyanto (1993) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาอิทธิพลของแหล่งเรียนรู้ในบ้านกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า ในระหว่างตัวแปรบ้านและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้น เมื่อเทียบกับแหล่งชุมชนใดก็ตามที่ได้รับความร่วมมือจากทางบ้านและชุมชนน้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็มีแนวโน้มต่ำลง

Robinson (1992) ได้ศึกษาเรื่อง ความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาและการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน ที่มลรัฐนิวฟอर्डแลนด์ ประเทศแคนาดา โดยใช้ประชาชน ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น เป็นตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ในการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น ประชาชน ท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้มีความรู้ในท้องถิ่นใกล้สถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยระดมความคิดและร่วมกันวางแผนในการจัดการศึกษา จะได้แก้ไข้ปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น

Baker (1975) ได้ศึกษาเรื่อง The Effects of Community Resources Base Law Curriculum Upon the Attitudes and Knowledge of Senior High School Social Studies Students โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนที่มีอิทธิพลต่อหลักสูตรวิชากฎหมาย ทศนคติ และความรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เรียนวิชากฎหมายและ ระบบการเมืองการปกครอง ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นมาจากการที่นักเรียนเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการเรียนวิชากฎหมาย

2) การเรียนโดยวิธีปฏิบัติจริง จะเป็นการทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายทั่วไป และรัฐธรรมนูญดีขึ้น

3) การที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมกับชุมชน จะทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชนของเขาเกี่ยวกับกฎหมายและสิ่งแวดล้อมทางการเมืองการปกครองมากขึ้น และละเอียดอ่อนขึ้นจากทุกครั้ง

Gold (2000) ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการศึกษาทางสังคมที่ชุมชนได้ริเริ่มขึ้นในโรงเรียน ชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วนมากเป็นผู้มีรายได้ต่ำ แนวความคิดของตนเองเคยถูกนักศึกษา ละเอียดไม่เห็นความสำคัญ แต่เมื่อได้เข้ามาร่วมกิจกรรมทางสังคมที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ สามารถช่วยให้ผู้ปกครองทั้งหลายตระหนักถึงการเข้ามาในหุ้นส่วน และมีส่วนร่วมในการจัด ประสบการณ์การศึกษาของบุตรหลาน การจัดชุมชนในองค์กรจึงเป็นผลดี เนื่องจาก เป็นตัวกลาง ระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ทำให้สามารถนำผู้ปกครองที่มีความรู้ความสามารถเข้าร่วมงานกับ โรงเรียนได้ จึงถือว่าผู้ปกครองเป็นสมบัติอันมีค่าอย่างหนึ่ง ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า การชักนำให้ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงเป็นการทำให้ผู้ปกครองเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมและ ทางสังคมที่จะส่งเสริมช่วยเหลือในการจัดประสบการณ์ในการเรียนให้กับเยาวชนในท้องถิ่นได้

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้ให้ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งหวังให้ใช้ แหล่งเรียนรู้ ตำราเรียน นวัตกรรม สื่อการเรียนรู้มีคุณภาพ มีมาตรฐานและประชาชนสามารถเข้าถึงได้ โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การ เรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตได้นั้น ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ความ เข้าใจในประเด็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน พร้อมกับกระตุ้นให้ เกิดความใคร่รู้ โดยมีการปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่หลากหลายวิธีการ ไม่ได้จำกัดเฉพาะแต่การเรียนการสอนใน ห้องเรียนหรือครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงเท่านั้น การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้น บริบท ของสถานศึกษาสามารถช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ลึกซึ้งขึ้น พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี มีคุณภาพ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยการใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) เพื่อควบคุมคุณภาพซึ่ง ประกอบด้วย 1) Plan : P คือ การวางแผนการดำเนินงานโดยมีการวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การ วางแผนงานจะช่วยพัฒนาความคิดต่างๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริง โดยมีข้อมูลพร้อมในการเริ่มต้น ลงมือปฏิบัติ 2) Do : D คือ การดำเนินงานหรือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง 3) Check : C คือ การตรวจสอบ ทบทวน ติดตาม/ประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินเปรียบเทียบกับแผนงานที่วางไว้ 4) Act : A คือ ผลของการตรวจสอบ ถ้าหากพบว่าเกิดความบกพร่องขึ้นแล้วทำให้งานที่ได้ตรงเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ ให้ปฏิบัติตามแก้ไขปัญหาลักษณะที่ค้นพบ ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายต้องแก้ไขที่ ต้นเหตุ และหากพบความผิดปกติใดๆ ให้สอบสวน พร้อมค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกัน เพื่อมิให้ความ ผิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีก ในการแก้ปัญหาเพื่อให้ผลงานได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการ การยับยั้ง การ ปรับปรุงระบบ และจำเป็นต้องผ่านการตรวจสอบ กำกับดูแลการประเมินผลการประกันคุณภาพ เพื่อให้ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งเหมาะกับสภาพปัญหาในปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้

เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่บางสถานศึกษายังไม่ได้ให้ความสำคัญในการรายงานเกี่ยวกับหัวข้อการใช้แหล่งเรียนรู้ และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ซึ่งทางจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นมีแหล่งเรียนรู้มากมาย มีแหล่งเรียนรู้ชุมชน ท้องถิ่น อุตสาหกรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งล้วนแต่เป็นโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแหล่งเรียนรู้เหล่านี้มาจัดเป็นแผน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพที่ดีของผู้เรียนขึ้นได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา และเพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน รองผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 4,181 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอน รองผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2550, น.52) ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อน ± 5 จำนวน 366 คน โดยทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา จำแนกตามอำเภอ และสุ่มอย่างง่าย ดังนี้

- ชั้นที่ 1 แบ่งตามเขตพื้นที่การศึกษา
- ชั้นที่ 2 แบ่งอำเภอ
- ชั้นที่ 3 การสุ่มอย่างง่าย

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนของในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

เขตพื้นที่	อำเภอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เขต 1	พระนครศรีอยุธยา	534	47
	ท่าเรือ	146	13
	นครหลวง	184	16
	บางปะหัน	415	36
	บ้านแพรก	33	3
	ภาชี	181	16
	มหาราช	107	9
	วังน้อย	500	44
	อุทัย	265	23
	รวม	2,365	207
เขต 1	บางซ้าย	155	14
	บางไทร	220	19
	บางบาล	176	16
	บางปะอิน	435	38
	ผักไห่	177	16
	ลาดบัวหลวง	301	27
	เสนา	352	29
	รวม	1,816	159
รวมจำนวนทั้งสิ้น		4,181	366

ที่มา : คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ณ วันที่ 12 พฤศจิกายน 2563)

ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์กึ่ง
มีโครงสร้าง ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยมี
หลักเกณฑ์ในการเลือกได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 9 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1.1 เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยได้ทำการสร้างขึ้นโดยพิจารณาจากเครื่องมือที่มีผู้วิจัยมาก่อนภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้สอดคล้องกับคำจำกัดความในการวิจัยที่กำหนดประกอบด้วยชุดคำถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ อายุ เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ ครูหรือผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้

ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา (Plan) 2) ด้านการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา (Do) 3) ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา (Check) 4) ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา (Action)

โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของ ลิเคิร์ต (Likert Five's Scale) และ บุญชม ศรีสะอาด (2555) แบ่งเกณฑ์ระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่จริงหรือสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่จริงหรือสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่จริงหรือสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่จริงหรือสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่จริงหรือสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2.1.2 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview)

3.2.2 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

3.2.2.1 การศึกษาแนวคิดหลักการ เอกสาร วรรณกรรม และผลงานวิจัยที่มีความเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

3.2.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาเพื่อ ดำเนินการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหา และกรอบแนวคิดของการวิจัย

3.2.2.3 วิเคราะห์ข้อคำถามเพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และ แบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Duel-response format)

3.2.2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อปรับปรุงและแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์และเพื่อนำไป ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

3.2.2.5 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยพัฒนามาจากการจัดลำดับความ สำคัญจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 โดยเลือกหัวข้อที่มีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุดสามลำดับแรก ในแต่ละประเด็นมาเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

3.2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.2.3.1 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อนำ มาหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-objective congruence: IOC) ระหว่างข้อมูลกับเนื้อหาโดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม

R หมายถึง คะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การให้คะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

+1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจในข้อคำถามนั้นมีความตรงตามเนื้อหา

0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจในข้อคำถามนั้นมีความตรงตามเนื้อหา

-1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจในข้อคำถามนั้นไม่ตรงตามเนื้อหา

3.2.3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับ กลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน คน 30 เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่าความ เชื่อมั่น (Reliability)

3.2.3.3 นำแบบสอบถามแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ที่ได้รับกลับคืนมา โดยใช้วิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha-Coefficient) โดยพิจารณาแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.829

3.2.3.4 นำเสนอแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นและมีความสมบูรณ์ จำนวน 366 ชุด ไปทำการใช้เก็บข้อมูล ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 360 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.36

3.2.3.5 ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมประเด็นวิจัย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

3.3.1 ติดต่ोजัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา คณะอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ถึงผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 และให้กลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตัวเอง

3.3.3 เก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำไป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.3.4 เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง จากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โดยใช้ในการเลือกแบบและจง จำนวน ทั้งหมด 9 คน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ของแบบสอบถามที่ได้รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง และคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามที่ส่งไปยังสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 แล้วนำข้อมูล ทั้งหมดมาดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.4.1 ระยะเวลาที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามและความต้องการจำเป็นเพื่อการ วิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

3.4.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป โดยการวิเคราะห์ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3.4.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นของแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยการหาค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2555) ความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ “มากที่สุด”

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ “มาก”

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ “น้อย”

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ “น้อยที่สุด”

3.4.1.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยนำผลการประเมินที่เป็นอยู่จริงหรือสภาพที่ควรจะเป็นของแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Need Index : $PNI_{Modified}$ มีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{Modified} = (I-D)/D$$

เมื่อ PNI หมายถึง ดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยน้ำหนักของสภาพที่ควรจะเป็น

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยน้ำหนักของสภาพที่เป็นอยู่

3.4.1.4 นำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified} (I-D)/D$ มาวิเคราะห์สรุปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามลำดับมากไปหาน้อย โดยเลือกข้อที่มีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุดสามลำดับแรกในแต่ละประเด็นมาเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

3.4.3 ระยะที่ 2 แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณ โดยใช้สถิติดังนี้

3.5.1 สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไป ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์การจัดลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา

3.5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติเพื่อใช้ในการความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 4.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามของโรงเรียนในสังกัดแยกตามเขตพื้นที่การศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาโดยใช้แบบการเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล Modified Priority Index (PNI_{Modified})

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

4.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์แทนค่าสถิติในการวิจัย เพื่อเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นที่เข้าใจตรงกัน ดังนี้

\bar{X}	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard Deviation)
I	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
D	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน
$PNI_{Modified}$	หมายถึง	ดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามของโรงเรียนในสังกัดแยกตามเขตพื้นที่การศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 22 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครู จำนวน 366 ชุด ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนมา จำนวน 360 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.36 รายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	98	26.78
	หญิง	262	71.58
	รวม	360	98.36
2. อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	109	29.78
	30 – 40 ปี	198	54.10
	41 – 50 ปี	29	7.93
	51 ปี ขึ้นไป	24	6.55
	รวม	360	98.36
3. ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการสถานศึกษา	12	3.28
	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	19	5.19
	ครูผู้สอน	329	89.89
	รวม	360	98.36
4. ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	313	85.52
	ปริญญาโท	47	12.84
	ปริญญาเอก	-	-
	รวม	360	98.36
5. สังกัด	สพป. พระนครศรีอยุธยา เขต 1	203	55.46
	สพป. พระนครศรีอยุธยา เขต 2	157	44.89
	รวม	360	98.36

จากตารางที่ 4.1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 71.58 และน้อยที่สุดเป็นเพศชาย จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 27.22 อายุส่วนใหญ่เป็น 30 – 40 ปี จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 54.10 ตำแหน่ง ครูผู้สอน จำนวน 329 คน คิดเป็นร้อยละ 89.89 ระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 85.52 และผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 55.47 และ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 44.54 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้ เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำแนกเป็นรายด้าน และภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งเสนอผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 4.2 – 4.9

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้ เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.96	0.76	มาก	4.54	0.66	มากที่สุด
2. ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.89	0.81	มาก	4.51	0.70	มากที่สุด
3. ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้	3.87	0.72	มาก	4.53	0.68	มากที่สุด
4. ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.91	0.81	มาก	4.51	0.68	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	3.91	0.78	มาก	4.52	0.68	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.78) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.76) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.81) และด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.72) สภาพที่พึงประสงค์ภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.52$, S.D.=0.68) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, S.D.=0.66) รองลงมาคือ ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.68) ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.70) และด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.69) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ทุกด้านเป็นความต้องการจำเป็นทุกข้อ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้

ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	3.81	0.77	มาก	8
2. โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ตาม หลักสูตรสถานศึกษา	4.05	0.72	มาก	4
3. โรงเรียนมีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	4.05	0.75	มาก	3
4. เห็นความสำคัญของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	4.16	0.67	มาก	1
5. โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้เพื่อ การศึกษา	4.06	0.69	มาก	2
6. โรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงาน การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาอย่างชัดเจน	3.86	0.80	มาก	6
7. ท่านมีการดำเนินงาน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	3.89	0.82	มาก	5
8. ท่านเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ เพื่อวางแผนการใช้ แหล่งเรียนรู้การศึกษา	3.82	0.86	มาก	7
ค่าเฉลี่ยรวม	3.96	0.76	มาก	-

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.81-4.16 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.96, S.D.=0.76) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า เห็นความสำคัญของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{X} =4.16, S.D.=0.67) และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา (\bar{X} =3.81, S.D.= 0.77)

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้

ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	สภาพที่พึงประสงค์			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	4.48	0.64	มาก	8
2. โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ตาม หลักสูตรสถานศึกษา	4.52	0.67	มากที่สุด	7
3. โรงเรียนมีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	4.54	0.63	มากที่สุด	5
4. เห็นความสำคัญของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	4.57	0.64	มากที่สุด	1
5. โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้เพื่อ การศึกษา	4.55	0.62	มากที่สุด	3
6. โรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงาน การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาอย่างชัดเจน	4.55	0.68	มากที่สุด	3
7. ท่านมีการดำเนินงาน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	4.56	0.61	มากที่สุด	2
8. ท่านเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ เพื่อวางแผนการใช้ แหล่งเรียนรู้การศึกษา	4.53	0.76	มากที่สุด	6
ค่าเฉลี่ยรวม	4.54	0.66	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผน การบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.48–4.57 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, S.D.=0.66) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เห็นความสำคัญของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.64) และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.64)

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้

ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านใช้แหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้	3.93	0.76	มาก	5
2. ท่านใช้แหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.02	0.73	มาก	1
3. ท่านเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน	3.74	0.86	มาก	6
4. โรงเรียนจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ	3.72	0.84	มาก	7
5. โรงเรียนจัดหาทรัพยากร สื่อ เทคโนโลยีเพื่อใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	3.95	0.82	มาก	2
6. ท่านอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ อย่างเหมาะสม	3.94	0.81	มาก	4
7. โรงเรียนสร้างความเข้าใจให้คณะครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	3.95	0.83	มาก	2
ค่าเฉลี่ยรวม	3.89	0.81	มาก	-

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่าสภาพปัจจุบันของ ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.72–4.02 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.89, S.D.=0.81) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยลำดับแรก คือ ท่านใช้แหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (\bar{X} =4.02, S.D.=0.73) และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ โรงเรียนจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ (\bar{X} =3.72, S.D.=0.84)

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้

ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้	สภาพที่พึงประสงค์			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านใช้แหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้	4.59	0.63	มากที่สุด	1
2. ท่านใช้แหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.54	0.66	มากที่สุด	3
3. ท่านเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน	4.46	0.77	มาก	6
4. โรงเรียนจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ	4.38	0.83	มาก	7
5. โรงเรียนจัดหาทรัพยากร สื่อ เทคโนโลยีเพื่อใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	4.53	0.72	มากที่สุด	4
6. ท่านอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ อย่างเหมาะสม	4.53	0.65	มากที่สุด	4
7. โรงเรียนสร้างความเข้าใจให้คณะครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	4.56	0.66	มากที่สุด	2
ค่าเฉลี่ยรวม	4.51	0.70	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.38–4.59 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.51, S.D.=0.70) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยลำดับแรก คือ ท่านใช้แหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ (\bar{X} =4.59, S.D.=0.63) และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ โรงเรียนจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ (\bar{X} =4.38, S.D.=0.83)

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้

ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. โรงเรียนกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างชัดเจน	3.88	0.81	มาก	3
2. ท่านได้รับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้	3.86	0.85	มาก	5
3. โรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาการศึกษา	3.94	0.79	มาก	1
4. ท่านประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนและแนวทางการดำเนินงาน	3.80	0.82	มาก	7
5. ท่านประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ระหว่างการดำเนินงาน	3.81	0.18	มาก	6
6. ท่านประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน หลังการใช้แหล่งเรียนรู้	3.88	0.79	มาก	3
7. โรงเรียนสรุปผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	3.92	0.81	มาก	2
ค่าเฉลี่ยรวม	3.87	0.72	มาก	-

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.80–3.94 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.72) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยลำดับแรก คือ โรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาการศึกษา ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.79) และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ท่านประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนและแนวทางการดำเนินงาน ($\bar{X}=3.80$, S.D.=0.82)

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้

ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้	สภาพที่พึงประสงค์			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. โรงเรียนกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างชัดเจน	4.57	0.63	มากที่สุด	1
2. ท่านได้รับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการใช้แหล่ง เรียนรู้	4.52	0.69	มากที่สุด	4
3. โรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้แหล่ง เรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาการศึกษา	4.56	0.62	มากที่สุด	2
4. ท่านประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนและแนวทาง การดำเนินงาน	4.50	0.69	มาก	7
5. ท่านประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ระหว่างการดำเนินงาน	4.52	0.68	มากที่สุด	3
6. ท่านประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน หลังการใช้แหล่ง เรียนรู้	4.51	0.71	มากที่สุด	5
7. โรงเรียนสรุปผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำ ข้อมูลไปพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้	4.51	0.73	มากที่สุด	6
ค่าเฉลี่ยรวม	4.53	0.68	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.50–4.57 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.68) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยลำดับแรกคือ โรงเรียนกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.63) และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ท่านประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนและแนวทางการดำเนินงาน ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.69)

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนา
การบริหารแหล่งเรียนรู้

ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. โรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้	3.92	0.80	มาก	2
2. ท่านทราบสาเหตุของปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาป้องกันการเกิดปัญหาซ้ำ	3.90	0.85	มาก	3
3. ท่านนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น	3.86	0.79	มาก	6
4. โรงเรียนมีการเน้นย้ำนโยบายหรือวิธีการทำงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้	3.90	0.79	มาก	4
5. โรงเรียนจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน	3.96	0.79	มาก	1
6. โรงเรียนจัดประชุมการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้	3.88	0.81	มาก	5
7. โรงเรียนประชาสัมพันธ์การบริหารแหล่งเรียนรู้	3.84	0.85	มาก	7
ค่าเฉลี่ยรวม	3.89	0.81	มาก	-

จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.96–3.84 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.89, S.D.=0.81) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยลำดับแรก คือ โรงเรียนจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน (\bar{X} =3.96, S.D.=0.81) และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ท่านโรงเรียนประชาสัมพันธ์การบริหารแหล่งเรียนรู้ (\bar{X} =3.84, S.D.=0.85)

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้

ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้	สภาพที่พึงประสงค์			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. โรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้	4.61	0.67	มากที่สุด	1
2. ท่านทราบสาเหตุของปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาป้องกันการเกิดปัญหาซ้ำ	4.52	0.73	มากที่สุด	3
3. ท่านนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น	4.49	0.68	มาก	6
4. โรงเรียนมีการเน้นย้ำนโยบายหรือวิธีการทำงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้	4.53	0.65	มากที่สุด	2
5. โรงเรียนจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน	4.52	0.65	มากที่สุด	4
6. โรงเรียนจัดประชุมการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้	4.50	0.68	มาก	5
7. โรงเรียนประชาสัมพันธ์การบริหารแหล่งเรียนรู้	4.41	0.72	มาก	7
ค่าเฉลี่ยรวม	4.51	0.68	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.41-4.61 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.51, S.D.=0.68) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยลำดับแรก คือ โรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ (\bar{X} =4.61, S.D.=0.67) และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ โรงเรียนประชาสัมพันธ์การบริหารแหล่งเรียนรู้ (\bar{X} =4.41, S.D.=0.72)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยใช้การเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล Modified Priority Need Index : $PNI_{Modified}$ ซึ่งเป็นดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่าง ดังตารางที่ 4.11 – 4.14

ตารางที่ 4.11 การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นรายด้าน

การบริหารแหล่งเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์		
1. ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.96	4.54	0.145	4
2. ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.89	4.51	0.160	2
3. ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้	3.87	4.53	0.169	1*
4. ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.91	4.5	0.159	3

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ได้พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็น Modified Priority Need Index : $PNI_{Modified}$ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านการประเมินแหล่งเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีความต้องการสูงสุดคือ ท่านประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ระหว่างการดำเนินงาน 2) ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีความต้องการสูงสุดคือ การเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีความต้องการสูงสุดคือ การนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น 4) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีความต้องการสูงสุดคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้เพื่อวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้การศึกษา

ตารางที่ 4.12 การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้

ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	PNI _{Modified}	ลำดับ
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์		
1. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	3.81	4.48	0.177	3
2. โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักสูตร สถานศึกษา	4.05	4.52	0.115	7
3. โรงเรียนมีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	4.05	4.54	0.119	6
4. เห็นความสำคัญของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	4.16	4.57	0.098	8
5. โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	4.06	4.55	0.120	5
6. โรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาอย่างชัดเจน	3.86	4.55	0.178	2
7. ท่านมีการดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	3.89	4.56	0.171	4
8. ท่านเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้เพื่อวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้การศึกษา	3.82	4.53	0.185	1

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกข้อ โดยมีค่า PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.098-0.185 ข้อที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้เพื่อวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้การศึกษา (0.185) ลำดับที่ 2 คือ กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานการบริหารแหล่ง (0.178) ลำดับที่ 3 คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา

การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา (0.177) ลำดับที่ 4 คือ การดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา (0.171) ลำดับที่ 5 การจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา (0.120) ลำดับที่ 6 คือ มีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา (0.119) ลำดับที่ 7 คือ มีการจัดทำแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา (0.115) ลำดับที่ 8 คือ เห็นความสำคัญของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา (0.098) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้

ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย สภาพที่ พึงประสงค์	PNI _{Modified}	ลำดับ
1. ท่านใช้แหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้	3.93	4.59	0.168	3
2. ท่านใช้แหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.02	4.54	0.130	7
3. ท่านเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน	3.74	4.46	0.191	1
4. โรงเรียนจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ	3.72	4.38	0.177	2
5. โรงเรียนจัดหาทรัพยากร สื่อ เทคโนโลยีเพื่อใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	3.95	4.53	0.147	6
6. ท่านอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ อย่างเหมาะสม	3.94	4.53	0.151	5
7. โรงเรียนสร้างความเข้าใจให้คณะครู นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	3.95	4.56	0.155	4

จากตารางที่ 4.13 พบว่า การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกข้อ โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.130–0.191 ข้อที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 คือ การเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน (0.191) ลำดับที่ 2 คือ การจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ (0.177) ลำดับที่ 3 คือ การใช้แหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ (0.168) ลำดับที่ 4 คือ การสร้างความเข้าใจให้คณะครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของทราบเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา (0.155) ลำดับที่ 5 การอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ อย่างเหมาะสม (0.151) ลำดับที่ 6 คือ การจัดหาทรัพยากร สื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา (0.147) ลำดับที่ 7 คือ การใช้แหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (0.130) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้

ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย สภาพที่ พึงประสงค์	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
1. โรงเรียนกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน	3.88	4.57	0.178	3
2. ท่านได้รับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้	3.86	4.52	0.170	4
3. โรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาการศึกษา	3.94	4.56	0.158	6
4. ท่านประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนและแนวทางการดำเนินงาน	3.80	4.50	0.183	2
5. ท่านประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ระหว่างการดำเนินงาน	3.81	4.52	0.185	1
6. ท่านประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน หลังการใช้แหล่งเรียนรู้	3.88	4.51	0.162	5

ตารางที่ 4.14 การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ (ต่อ)

ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	PNI _{Modified}	ลำดับ
	สภาพ ปัจจุบัน	สภาพที่ พึงประสงค์		
7. โรงเรียนสรุปผลการประเมินการใช้แหล่ง เรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาการการบริหาร แหล่งเรียนรู้	3.92	4.51	0.149	7

จากตารางที่ 4.14 พบว่า การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้
เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้าน
การประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกข้อ โดยมีค่า PNI_{Modified} อยู่
ระหว่าง 0.149–0.185 ข้อที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 คือ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ระหว่าง
ดำเนินงาน (0.185) ลำดับที่ 2 คือ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนและแนวทางการ
ดำเนินงาน (0.183) ลำดับที่ 3 คือ การกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้
อย่างชัดเจน (0.178) ลำดับที่ 4 คือ การได้รับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการใช้แหล่ง
เรียนรู้ (0.170) ลำดับที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน หลังการใช้แหล่งเรียนรู้
(0.162) ลำดับที่ 6 คือ การกำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อนำไป
พัฒนาการศึกษา (0.158) ลำดับที่ 7 คือ การสรุปผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้
เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาการการบริหารแหล่งเรียนรู้ (0.149) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาการการบริหารแหล่งเรียนรู้

ด้านการพัฒนาการการบริหารแหล่งเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	PNI _{Modified}	ลำดับ
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์		
1. โรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้	3.92	4.61	0.176	1
2. ทำนุทราบสาเหตุของปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาป้องกันการเกิดปัญหาซ้ำ	3.90	4.52	0.160	5
3. ทำนุนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น	3.86	4.49	0.161	3
4. โรงเรียนมีการเน้นย้ำนโยบายหรือวิธีการทำงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้	3.90	4.53	0.163	2
5. โรงเรียนจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน	3.96	4.52	0.142	7
6. โรงเรียนจัดประชุมการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้	3.88	4.50	0.160	4
7. โรงเรียนประชาสัมพันธ์การบริหารแหล่งเรียนรู้	3.84	4.41	0.151	6

จากตารางที่ 4.15 พบว่า การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาการการบริหารแหล่งเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกข้อ โดยมีค่า PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.142–0.176 ข้อที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 คือ การกำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ (0.176) ลำดับที่ 2 คือ การเน้นย้ำนโยบายหรือวิธีการทำงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้ (0.163) ลำดับที่ 3 คือ นำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น (0.161) ลำดับที่ 4 คือ การจัดประชุมการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ (0.160) ลำดับที่ 5 ทราบสาเหตุของปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาป้องกันการเกิดปัญหาซ้ำ

(0.160) ลำดับที่ 6 คือ การประชาสัมพันธ์การบริหารแหล่งเรียนรู้ (0.151) ลำดับที่ 7 คือ การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน (0.142) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

จากการสัมภาษณ์ผู้ บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 9 ท่าน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สรุปวิเคราะห์แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า จัดประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในระหว่างการทำงาน เป็นแนวทางการบริหารที่สำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ จัดประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนและแนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับสุดท้ายคือ การกำหนดรูปแบบและวิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม

1) ประเด็นแนวทางการบริหาร ลำดับแรก จัดประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในระหว่างการทำงาน

- “ส่งเสริมการประเมินเป็นระยะ มีการติดตามการประเมิน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)
- “ประเมินเป็นระยะ อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง การสร้างขวัญและกำลังใจ”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)
- “การประเมิน ตรวจสอบ จากคณะกรรมการที่แต่งตั้งไว้ระหว่างภาคเรียน”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)
- “ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบอย่างจริงจัง”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)
- “ประเมินระหว่างภาคเรียน ภาคเรียนละ 2 ครั้งและการประเมินหลังการใช้ภายนอก”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)
- “ประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ระหว่างการทำงานภาคเรียนละ 2 ครั้ง”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

“กระตุ้นให้มีการประเมินเป็นระยะ ประเมินหลังการใช้แหล่งเรียนรู้ทุกครั้ง”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7)

“ประเมินระหว่างภาคเรียนและก่อนสิ้นสุดภาคเรียน จากการสังเกต, การสัมภาษณ์”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8)

“ประเมินระหว่างภาคเรียนและก่อนสิ้นสุดภาคเรียนและประเมินหลังการใช้ทันที”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9)

2) ประเด็นแนวทางการบริหาร ลำดับที่ 2 จัดประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนและแนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้

“ศึกษาวัตถุประสงค์ ขอบข่ายของแผนการดำเนินงาน เพื่อแนวทางในการประเมิน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“ศึกษาแผนการใช้แหล่งเรียนรู้และประเมินตามแผนและแนวทางที่วางไว้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“ประเมินการใช้ตามบริบทสถานศึกษาที่มีแผนกำหนดไว้ โดยให้มีความยืดหยุ่น”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“ศึกษาแผน และศึกษาวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ ประเมินตามแนวทางที่วางไว้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“เน้นย้ำการศึกษาแผนและนโยบายของสถานศึกษาและประเมินตามแผนที่ได้วางไว้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

“ประชุมคณะกรรมการและเน้นย้ำการประเมินตามแนวทางที่วางไว้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

“ประชุมชี้แจง ศึกษาแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ดำเนินการประเมินตามแผนที่วางไว้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7)

“ศึกษาแผนและนโยบายของสถานศึกษาและประเมินตามแผนที่ได้กำหนดไว้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8)

“จัดประชุมคณะกรรมการชี้แจงให้ดำเนินการประเมินตามแผนที่วางไว้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9)

3) ประเด็นแนวทางการบริหาร ลำดับที่ 3 การกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้
แหล่งเรียนรู้เป็นรูปธรรม

“ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น การประเมินโดยใช้ Google form”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“การนำข้อมูลจากแผนการใช้แหล่งเรียนรู้มาเป็นตัวกำหนดรูปแบบการประเมิน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“กำหนดระยะเวลาและรูปแบบการประเมินอย่างชัดเจน ภาคเรียนละ 2 ครั้ง”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“สร้างความรู้ความเข้าใจ ศึกษาแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ประเมินภาคเรียนละ 2 ครั้ง

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“ประเมินระหว่างภาคเรียน ก่อนปิดภาคเรียน จัดทำตารางและปฏิทินการประเมิน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

“ประเมินระหว่างภาคเรียน ก่อนสิ้นสุดภาคเรียน และประเมินหลังการใช้ทันที”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

“วิเคราะห์ความต้องการ การใช้แหล่งเรียนแล้วนำผลมากำหนดรูปแบบการประเมิน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7)

“การประชุม การทำ PLC การกำหนดปฏิทินดำเนินการประเมินภาคเรียนละ 2 ครั้ง”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8)

“กำหนดปฏิทินดำเนินงาน ประเมินระหว่างภาคเรียน ก่อนสิ้นสุดภาคเรียน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9)

ตารางที่ 4.16 สรุปแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้

ด้านการประเมินการใช้ แหล่งเรียนรู้	แนวทางการบริหาร
1. จัดประเมินผลการใช้ แหล่งเรียนรู้ ในระหว่าง การดำเนินงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้ครูประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง - ทำการประเมินระหว่างภาคเรียนและก่อนปิดภาค - ผู้บริหารให้ความสำคัญในการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอก โดยให้คณะกรรมการทำการประเมินทันทีหลังการใช้ - ผู้บริหารประเมิน ตรวจสอบ ให้แนะนำ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ คณะกรรมการประเมินเป็นระยะ
2. จัดประเมินผลการใช้ แหล่งเรียนรู้ ตามแผนและ แนวทางการดำเนินงาน การใช้แหล่งเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการศึกษาแผน ศึกษาแนวทางการใช้ แหล่งเรียนรู้ และดำเนินการประเมินตามแผนที่วางไว้ - ผู้บริหารประชุมชี้แจงคณะกรรมการประเมิน โดยเน้นย้ำการ ประเมินให้เป็นไปตามแผนและแนวทางที่วางไว้ - ผู้บริหารสร้างความตระหนักในการประเมินให้มีความยืดหยุ่นตาม บริบทสถานศึกษา และประเมินตามแผนที่วางไว้
3. การกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างเป็น รูปธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการกำหนดการประเมินภาคเรียนละ 2 ครั้ง โดยทำการ ประเมินระหว่างภาคเรียนและก่อนปิดภาคเรียน - ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้กับคณะกรรมการ ในการจัดทำปฏิทิน เพื่อกำหนดระยะเวลาในการประเมิน - ผู้บริหารส่งเสริมการให้คณะกรรมการ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการ ประเมินผล เช่น การประเมินโดยใช้ Google form

จากตารางที่ 4.16 พบว่า แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ในระหว่างการดำเนินงาน โดยสามารถวิเคราะห์ ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ครูประเมิน การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ทำการประเมินระหว่างภาคเรียนและก่อนปิดภาค รองลงมาคือ ผู้บริหารให้ความสำคัญในการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอก โดยให้คณะกรรมการ

ทำการประเมินทันทีหลังการใช้ และผู้บริหารประเมิน ตรวจสอบ ให้แนะนำ สร้างขวัญและกำลังใจแก่คณะ กรรมการการประเมินเป็นระยะ ตามลำดับ

จัดประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนและแนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการศึกษาแผน ศึกษาแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ และดำเนินการประเมินตามแผนที่วางไว้ รองลงมา คือ ผู้บริหารประชุมชี้แจงคณะกรรมการการประเมิน โดยเน้นย้ำการประเมินให้เป็นไปตามแผนและแนวทางที่วางไว้ และผู้บริหารสร้างความตระหนักในการประเมินให้มีความยืดหยุ่นตามบริบทสถานศึกษา และประเมินตามแผนที่วางไว้การส่งเสริมการกำหนดรูปแบบ ตามลำดับ

การกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นรูปธรรม โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ คณะกรรมการกำหนดการประเมินภาคเรียนละ 2 ครั้ง โดยทำการประเมินระหว่างภาคเรียนและก่อนปิดภาคเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้กับคณะกรรมการในการจัดทำปฏิทินเพื่อกำหนดระยะเวลาในการประเมิน และ ผู้บริหารส่งเสริมการให้คณะกรรมการ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมินผล เช่น การประเมินโดยใช้ Google form ตามลำดับ

ด้านที่ 2 ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน เป็นแนวทางการบริหารที่สำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ จัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่รูปแบบที่ทันสมัย ลำดับสุดท้าย คือ กระตุ้นการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

1) ประเด็นแนวทางการบริหาร ลำดับแรก อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน

“ส่งเสริมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ศึกษาจากสถานศึกษาต้นแบบ อบรม On-line”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“อบรม On-line ทำคลิปวิดีโอเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้บุคลากรได้ศึกษา”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“ส่งเสริมอบรม On-line ส่งเสริมการเข้ารับการอบรมหลักสูตรท้องถิ่น”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“ศึกษาดูงานนอกสถานที่ จัดอบรมการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นระยะ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“สนับสนุนให้บุคลากรที่มีความสนใจและความถนัดเข้ารับการอบรมสัมมนา”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

“สนับสนุนให้เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่างๆ อบรม On-line”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

“ส่งเสริมให้วิทยากรในชุมชนเข้ามาอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร อบรม On-line”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7)

“สนับสนุนให้เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานอื่น อบรม On-line ผ่านช่องทางต่างๆ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8)

“จัดอบรมในโรงเรียนและสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่างๆ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9)

2) ประเด็นแนวทางการบริหาร ลำดับที่ 2 จัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่

รูปแบบที่ทันสมัย

“ส่งเสริมการจัดทำคู่มือรูปเล่ม Electronics, QR Code ลงใน Web site”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“รูปแบบการทำคลิปวิดีโอ นำเสนอการใช้แหล่งเรียนรู้ การสร้าง QR Code”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“จัดทำคู่มือและเผยแพร่ทาง Web site ของหน่วยงาน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“รูปแบบการทำคลิปวิดีโอ นำเสนอการใช้แหล่งเรียนรู้ การสร้าง QR Code”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“จัดทำคู่มือการเผยแพร่ทาง On-line และเว็บไซต์ของโรงเรียนและในคู่มือโรงเรียน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

“ทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ควบคู่กับคู่มือของโรงเรียน คู่มือแบบ On-line”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

“การส่งเสริมให้มีการจัดทำคู่มือการเผยแพร่ทาง On-line และเว็บไซต์ของโรงเรียน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7)

“จัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ควบคู่กับคู่มือของโรงเรียน คู่มือแบบ On-line”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8)

“ส่งเสริมจัดทำคู่มือการเผยแพร่ทาง On-line และเว็บไซต์ของโรงเรียน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9)

3) ประเด็นแนวทางการบริหาร ลำดับที่ 3 การใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

“การสนับสนุนให้ความรู้ความเข้าใจในแผนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“มีโครงการเพื่อกำกับ ติดตามตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“มีการจัดทำกรอบหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเป็นกรอบแนวทางให้สถานศึกษาได้ใช้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการดำเนินงาน มีโครงการเพื่อใช้ในการกำกับติดตาม”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“สร้างความรู้การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

“ศึกษากรอบและแนวทางการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

“มีชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เป็นแผนเพื่อการดำเนินงานด้านการใช้แหล่งเรียนรู้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7)

“มีโครงการเพื่อนำไปกำกับ ติดตามตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8)

“ศึกษาแนวทางการดำเนินงาน เน้นการใช้แหล่งเรียนรู้สอนตามธรรมชาติของวิชา ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9)

ตารางที่ 4.17 สรุปแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินงานการบริหาร
แหล่งเรียนรู้

ด้านการดำเนินงาน การบริหารแหล่งเรียนรู้	แนวทางการบริหาร
1. อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารจัดการอบรมสัมมนาจากหน่วยงานต่างๆ และการอบรม On-line ผ่านช่องทางต่างๆ - ผู้บริหารส่งเสริมการศึกษาดูงานนอกสถานที่หรือศึกษาจากสถานศึกษาต้นแบบด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ - ผู้บริหารส่งเสริมให้วิทยากรในชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร
2. การจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่รูปแบบที่ทันสมัย	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการจัดทำคู่มือหรือการประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบ On-line - ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ผ่านคู่มือของสถานศึกษา และ Website โรงเรียน - ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำคู่มือในรูปแบบการทำคลิปวิดีโอ นำเสนอการใช้แหล่งเรียนรู้ และการสร้าง QR Code
3. กระตุ้นการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากรในเรื่องแผนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ - ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นและวิชาลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เพื่อเป็นแนวทางในการใช้แหล่งเรียนรู้ - ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการดำเนินงานศึกษาโครงการจากแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา

จากตารางที่ 4.17 พบว่า แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีดังนี้ อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ผู้บริหารจัดการอบรมสัมมนาจากหน่วยงานต่างๆ และการอบรม On-line ผ่านช่องทางต่างๆ รองลงมา คือ ผู้บริหาร

ส่งเสริมการศึกษาคุณงานนอกสถานที่หรือศึกษาจากสถานศึกษาต้นแบบด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ และผู้บริหารส่งเสริมให้วิทยากรในชุมชนหรือประชาชนชาวบ้านเข้ามาอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร ตามลำดับ

จัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่รูปแบบที่ทันสมัย โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการจัดคู่มือหรือการประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบ On-line รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ผ่านคู่มือของสถานศึกษา และ Website โรงเรียน และผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำคู่มือในรูปแบบการทำคลิปวิดีโอ นำเสนอการใช้แหล่งเรียนรู้ และการสร้าง QR Code ตามลำดับ

กระตุ้นการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ผู้บริหารสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากรในเรื่องแผนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นและวิชาลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เพื่อเป็นแนวทางในการใช้แหล่งเรียนรู้ และผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการดำเนินงานศึกษาโครงการจากแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาตามลำดับ

ด้านที่ 3 ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า กำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ เป็นแนวทางการบริหารที่สำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ การเน้นนโยบายหรือวิธีการทำงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้ ลำดับสุดท้าย คือ การนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น

1) ประเด็นแนวทางการบริหาร ลำดับแรก กำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้

“ส่งเสริมการกำหนดผู้ดำเนินการพัฒนาและแก้ไขตามบริบทของการดำเนินงาน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“เน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบตามศักยภาพและความสามารถ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“ส่งเสริมการกำหนดผู้ดำเนินการพัฒนาและแก้ไขตามบริบทของการดำเนินงาน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“แต่งตั้งคณะกรรมการตามศักยภาพ ความเหมาะสม และความถนัดของงาน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

“แต่งตั้งคณะกรรมการการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ตามศักยภาพ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

“เน้นการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถในด้านการพัฒนาและแก้ไข”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7)

“การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบตามศักยภาพและความสามารถของบุคลากร”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8)

“แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันตามบริบทของสถานศึกษาที่ควรมอบหมายงาน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9)

2) ประเด็นแนวทางการบริหาร ลำดับที่ 2 การเน้นนโยบายหรือวิธีการทำงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้

“เน้นย้ำการติดตามการดำเนินงาน การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“ศึกษาแผนจาก สพฐ. จังหวัด อำเภอกำกับ ติดตาม มีข้อเสนอแนะ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“เน้นย้ำการศึกษาแผนจาก สพฐ. และศึกษาแผนและแนวทางจาก กศจ. ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“ส่งเสริมการศึกษาแผนจาก สพฐ. และศึกษาแผนและแนวทางจาก กศจ.”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“เน้นย้ำการศึกษาแผนจาก สพฐ. จาก กศจ. และแผนของสถานศึกษา ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

“ศึกษาแผนจาก สพฐ. สำนักงานเขต โรงเรียนกำกับ ติดตาม มีข้อเสนอแนะ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

“ประชุม ชี้แจง ให้ดำเนินการศึกษาแผนจากเขตพื้นที่ และแผนของโรงเรียน

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7)

“เน้นย้ำบุคลากรทุกคนศึกษาแผนของโรงเรียนและนโยบายจากเขตพื้นที่การศึกษา”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8)

“ชี้แจงเน้นย้ำบุคลากรทุกคนศึกษาแผนของโรงเรียนและใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนที่”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9)

3) ประเด็นแนวทางการบริหาร ลำดับที่ 3 การนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น

“นำผลการประเมินจากการจัดทำโครงการต่างๆ มาวิเคราะห์เพื่อทำการแก้ไขพัฒนา”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“นำผลการประเมินจาก Google form มาวิเคราะห์ และการทำ PLC เพื่อพัฒนา”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาทำการวางแผนพัฒนาในปีต่อไป”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“ส่งเสริมการนำข้อเสนอแนะจากการจัดทำโครงการมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“การนิเทศ ติดตาม นำผลจากการประเมินการมาพัฒนาแก้ไข ปรับปรุง ทำ PLC ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

“การดำเนินการวิเคราะห์จากผลการประเมิน และการจัดทำ PLC”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

“จัดทำข้อเสนอแนะที่หลากหลาย เพื่อนำข้อมูลนั้นมาวางแผนพัฒนาการดำเนินงาน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7)

“เน้นย้ำการนำผลการเสนอแนะมาใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานในปีต่อไป”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8)

“การนิเทศ ติดตาม นำผลจากการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาดำเนินการแก้ไข”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9)

ตารางที่ 4.18 สรุปแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้

ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้	แนวทางการบริหาร
1. กำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการที่มีศักยภาพและตามความถนัดของงาน เพื่อดำเนินการพัฒนาการใช้เรียนรู้ - ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ดำเนินการพัฒนาและแก้ไขตามบริบทของสถานศึกษา - ผู้บริหารเน้นการกระจายอำนาจหน้าที่ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในการดำเนินงานแก้ไขและพัฒนา
2. การเน้นนโยบายหรือวิธีการทำงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการศึกษาแผนการใช้แหล่งเรียนรู้จากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน - ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการศึกษาแผนการใช้แหล่งเรียนรู้จากสำนักงานเขต และแผนของสถานศึกษา - ผู้บริหารเน้นย้ำให้คณะกรรมการติดตามการดำเนินงาน กำกับ ดูแลการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน
3. การนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการนิเทศ ติดตาม นำผลจากการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาดำเนินการแก้ไขและพัฒนา - คณะกรรมการนำผลจากการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาจัดทำ PLC ร่วมกันนำข้อมูลมาวางแผนเพื่อแก้ไขและพัฒนา และ - ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำข้อเสนอแนะที่หลากหลาย เพื่อนำข้อมูลนั้นมาวางแผนพัฒนาการดำเนินงานให้ดีขึ้น

จากตารางที่ 4.17 พบว่า แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีดังนี้

กำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มี

การคัดเลือกคณะกรรมการที่มีศักยภาพและตามความถนัดของงาน เพื่อดำเนินการพัฒนาคณะกรรมาธิการใช้เรียนรู้ รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ดำเนินการพัฒนาและแก้ไขตามบริบทของ สถานศึกษา และผู้บริหารเน้นการกระจายอำนาจหน้าที่ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในการ ดำเนินงานแก้ไขและพัฒนา ตามลำดับ

การเน้นนโยบายหรือวิธีการทำงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผน ที่วางไว้ โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการศึกษาแผนการใช้แหล่งเรียนรู้จากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการศึกษาแผนการใช้แหล่งเรียนรู้จากสำนักงานเขต และแผน ของสถานศึกษา และผู้บริหารเน้นย้ำให้คณะกรรมการติดตามการดำเนินงาน กำกับ ดูแล การจัดทำ รายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน ตามลำดับ

การนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น โดย สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ คณะกรรมการ นิเทศ ติดตาม นำผลจากการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาดำเนินการแก้ไขและพัฒนา รองลงมา คือ คณะกรรมการนำผลจากการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาจัดทำ PLC ร่วมกันนำข้อมูลมาวางแผนเพื่อ แก้ไขและพัฒนา และผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำข้อเสนอแนะที่หลากหลาย เพื่อนำข้อมูลนั้นมา วางแผนพัฒนาการดำเนินงานให้ดีขึ้น ตามลำดับ

ด้านที่ 4 ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาวางแผนการใช้ แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา เป็นแนวทางการบริหารที่สำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ กำหนดบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ลำดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

1) ประเด็นแนวทางการบริหาร ลำดับแรก การเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

“ส่งเสริมการรวบรวมผลการประเมินปีก่อนมาจัดหมวดหมู่ วางแผนการดำเนินงาน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“การทำ SWOT วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนการรวบรวมข้อมูลจากทุกคนนำมาวางแผน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจแหล่งเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลมาวางแผนการดำเนินงาน”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“การวิเคราะห์จากผลการประเมิน นำผลการวิเคราะห์นั้นมาวางแผนการดำเนินงาน”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“แต่งตั้งคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ โดยเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

“สำรวจแหล่งเรียนรู้โดยผู้สอน คณะกรรมการรวบรวมข้อมูลนำมาวางแผน”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

“ส่งเสริมบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7)

“สำรวจแหล่งเรียนรู้โดยผู้สอนตามธรรมชาติของวิชา มีคณะกรรมการรวบรวมข้อมูล”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8)

“ผู้สอนสำรวจแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการรวบรวมข้อมูลนำมาวางแผน”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9)

2) ประเด็นแนวทางการบริหาร ลำดับที่ 2 กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ
ดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

“มอบหมาย อำนาจ หน้าที่ บทบาท ในการดำเนินงานอย่างเต็มที่”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“เปิดโอกาสให้คณะกรรมการได้ดำเนินงานตามหน้าที่ สร้างขวัญและกำลังใจ”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“สร้างขวัญและกำลังใจ การให้คำปรึกษากับคณะกรรมการ เน้นการกระจายอำนาจ ”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“เน้นการกระจายอำนาจ ตามความเหมาะสม สร้างขวัญและกำลังใจ”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“มอบหมายหน้าที่ให้กับบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและผู้ที่มีความสนใจอย่างแท้จริง”
(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

“การมอบอำนาจหน้าที่ให้กับคณะกรรมการ สร้างขวัญและกำลังใจ ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

“ส่งเสริมการกระจายหน้าที่การดำเนินงาน การเน้นย้ำบทบาทหน้าที่ของบุคลากร”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7)

“คอยให้คำปรึกษาและแนะนำ เปิดโอกาสให้คณะกรรมการทำหน้าที่อย่างเต็มที่”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8)

“การมอบอำนาจหน้าที่ให้กับคณะกรรมการ คอยให้คำปรึกษาและแนะนำ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9)

3) ประเด็นแนวทางการบริหาร ลำดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

“ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้มีในพันธกิจที่สำคัญ ร่วมกำหนดนโยบายและแผน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“เน้นการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การทำ PLC ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“เน้นการมีส่วนร่วม การเข้าร่วมการประชุม การทำ PLC นำข้อเสนอแนะมาวางแผน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงาน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“ศึกษา สำนวจความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้แหล่งเรียนรู้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

“สำรวจความต้องการจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง แล้วร่วมกันกำหนดนโยบาย”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

“ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางนโยบายแต่ละปีตามความเหมาะสม”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7)

“จัดการประชุม การทำ PLC เน้นการร่วมกันแสดงความคิดเห็นและความต้องการ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8)

“สำรวจความต้องการ นำผลการสำรวจมากำหนดนโยบายร่วมกัน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9)

ตารางที่ 4.19 สรุปแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผนการบริหาร
แหล่งเรียนรู้

ด้านการวางแผน การบริหารแหล่งเรียนรู้	แนวทางการบริหาร
1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ของแหล่งเรียนรู้ เพื่อ นำมาวางแผนการใช้แหล่ง เรียนรู้เพื่อการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนที่ทำการสำรวจความ ต้องการ การใช้แหล่งเรียนรู้ - ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการที่มีความรู้ความ ชำนาญในการรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ - ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีการรวบรวมผลการประเมินปีก่อน มาทำการ SWOT เพื่อนำข้อมูลวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้
2. กำหนดบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการ ดำเนินงานการบริหาร แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่คณะกรรมการและบุคลากร ที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน - ผู้บริหารมอบอำนาจหน้าที่ให้กับคณะกรรมการ เปิดโอกาสให้ คณะกรรมการทำหน้าที่อย่างเต็มที่ และคอยให้คำแนะนำ - ผู้บริหารเน้นการกระจายอำนาจ ตามความเหมาะสม มอบหมาย หน้าที่ให้กับบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง
3. การมีส่วนร่วมในการ กำหนดนโยบายและ แผนพัฒนาการใช้แหล่ง เรียนรู้เพื่อการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการศึกษาสำรวจความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการใช้แหล่งเรียนรู้และร่วมกันกำหนดแผน - คณะกรรมการเน้นการร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากการประชุม หรือการทำ PLC นำข้อเสนอแนะมาร่วมกันวางแผน - ผู้บริหารส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้มีในพันธกิจที่สำคัญ โดยมี คณะกรรมการร่วมกำหนดนโยบายและแผน

จากตารางที่ 4.19 พบว่า แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผนการบริหารแหล่ง
เรียนรู้ มีดังนี้

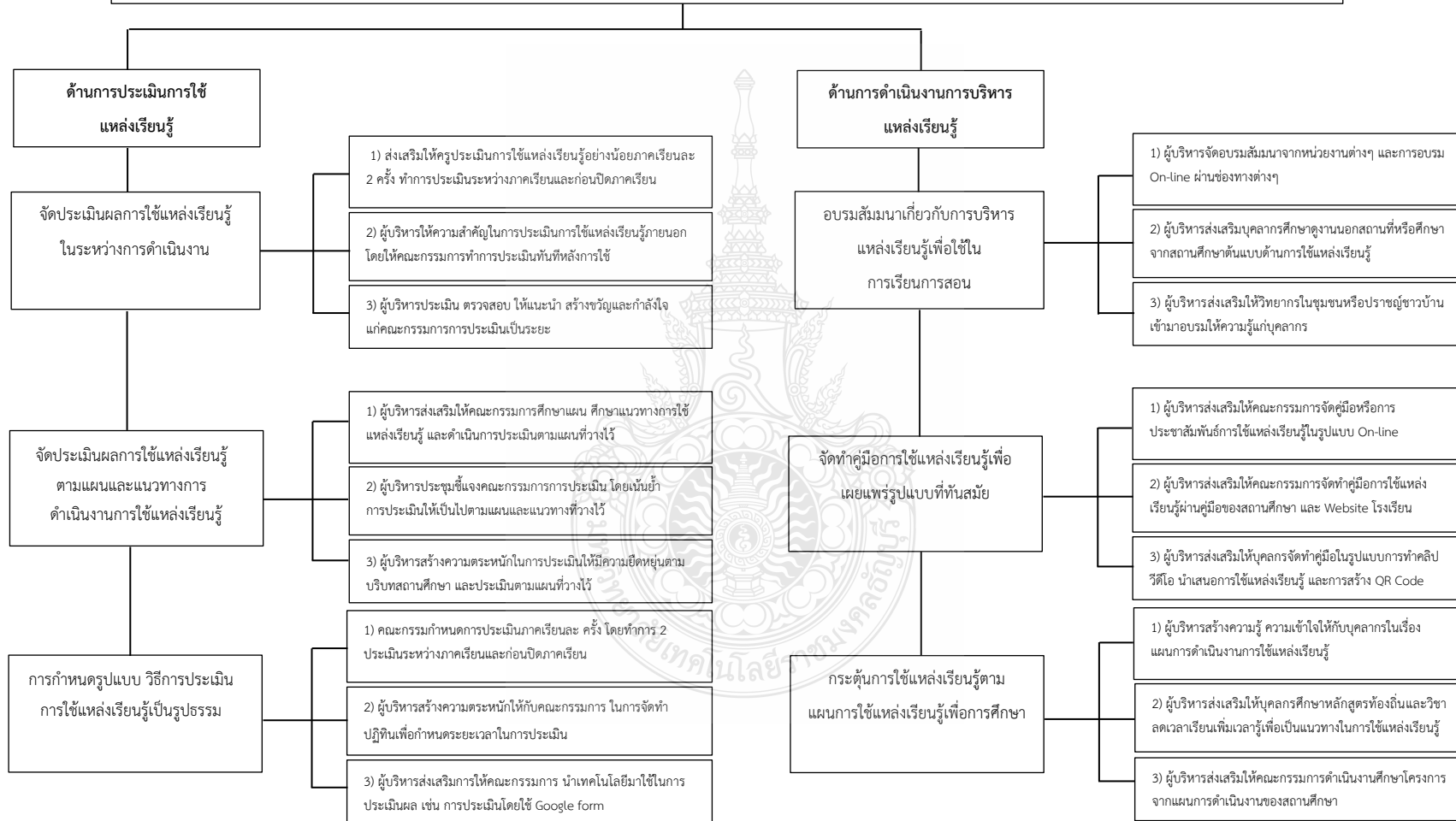
การเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อ
การศึกษา โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญ

มากที่สุด คือ คณะกรรมการรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนที่ทำการสำรวจความต้องการ การใช้แหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการที่มีความรู้ความชำนาญในการรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีการรวบรวมผลการประเมินปีก่อนมาทำการ SWOT เพื่อนำข้อมูลวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่คณะกรรมการและบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ผู้บริหารมอบอำนาจหน้าที่ให้กับคณะกรรมการ เปิดโอกาสให้คณะกรรมการทำหน้าที่อย่างเต็มที่ และคอยให้คำแนะนำ และผู้บริหารเน้นการกระจายอำนาจตามความเหมาะสม มอบหมายหน้าที่ให้กับบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง ตามลำดับ

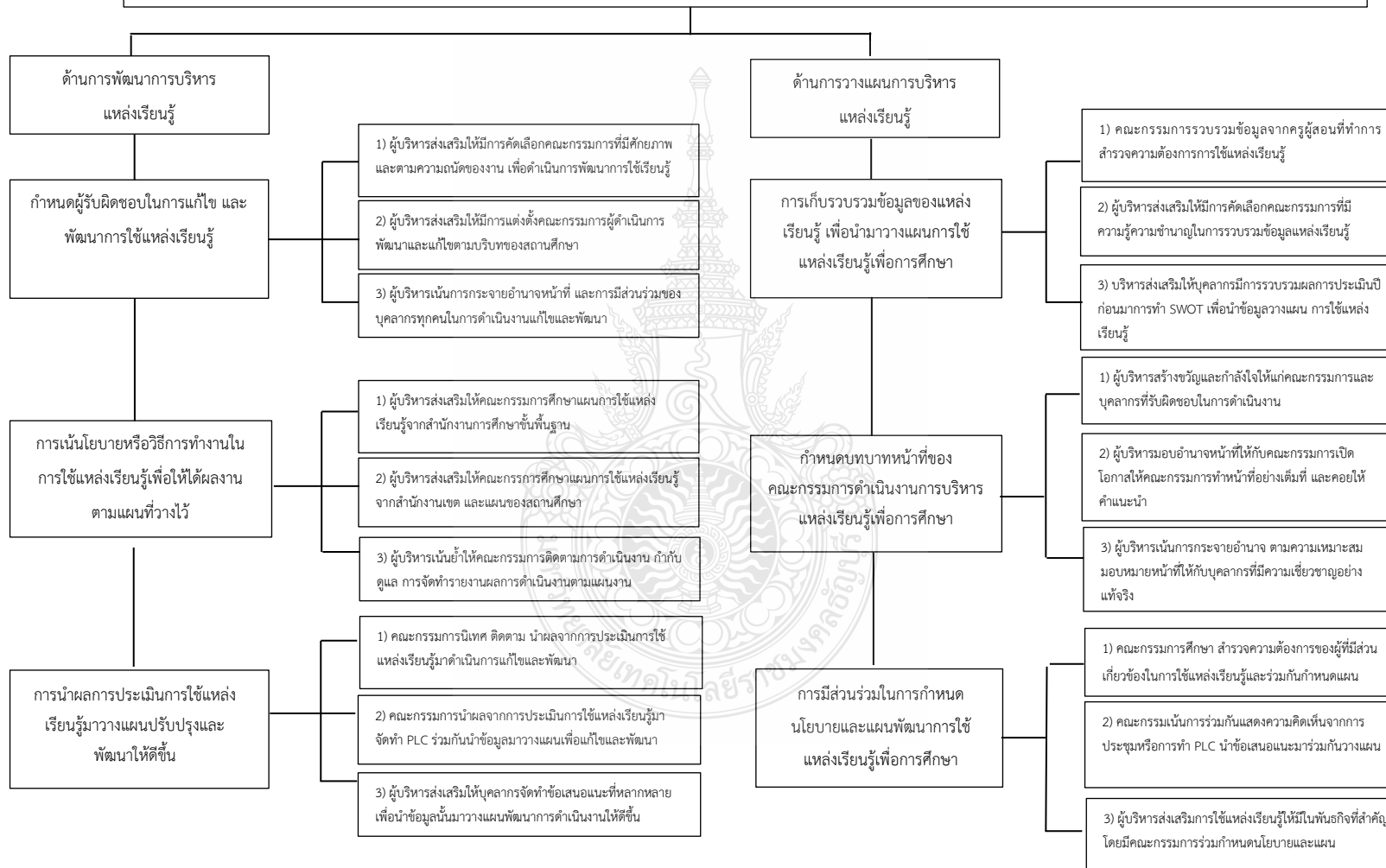
การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ คณะกรรมการศึกษาสำรวจความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้แหล่งเรียนรู้ และร่วมกันกำหนดแผน รองลงมา คือ คณะกรรมการเน้นการร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากการประชุมหรือการทำ PLC นำข้อเสนอแนะมาร่วมกันวางแผน และผู้บริหารส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้มีในพันธกิจที่สำคัญ โดยมีคณะกรรมการร่วมกำหนดนโยบายและแผน ตามลำดับ

แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
Guidance To Learning Resource Manage For Education Institution Of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education

ภาพที่ 4.1 แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
Guidance To Learning Resource Manage For Education Institution Of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education

ภาพที่ 4.1 แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา (ต่อ)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา 2) นำเสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินความต้องการจำเป็น มีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ใช้การสำรวจด้วยแบบสอบถาม และขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา และมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งสิ้น จำนวน 366 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถามได้ จำนวน 360 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.36 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.829 สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ จำนวน 9 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและได้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติแบบบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (S.D.) และในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI_{Modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.1 สรุปผลการวิจัย

แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สรุปผลการวิจัย ดังนี้

5.1.1 สภาพผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 72.78 อายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 54.10 ตำแหน่ง เป็นครูผู้สอน จำนวน 329 คน

คิดเป็นร้อยละ 91.39 ระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 86.94 และผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 55.47 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 42.89 ตามลำดับ

5.1.2 สภาพของปัจจุบันของแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย แต่ละด้านพบว่า ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

ในส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย แต่ละด้านพบว่า ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ และด้านการพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

5.1.3 ผลการเรียงลำดับความสำคัญจำเป็นในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่วิเคราะห์โดยใช้สูตร (Modified Priority Need Index : $PNI_{Modified}$) ผลการวิจัยพบว่า ครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีความต้องการจำเป็นในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ด้านการประเมินแหล่งเรียนรู้ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ และด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

การจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 1) ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ และ 4) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นย่อยรายด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.3.1 ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนและแนวทางการดำเนินงาน กำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ ทำการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ระหว่างการดำเนินงาน

5.1.3.2 ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมและพัฒนการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้แก่คณะกรรมการ จัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้กับผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

5.1.3.3 ด้านการพัฒนาการดำเนินงานแหล่ง ส่งเสริมการกำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข พัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ เน้นย่นโยบายการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้นำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น

5.1.3.4 ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้การศึกษา

5.1.4 แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามความต้องการจำเป็นสูงสุดแต่ละด้าน โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า

5.1.4.1 ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ จากประเด็นแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้ 1) จัดประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ในระหว่างการดำเนินงาน 2) จัดประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนและแนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ 3) การกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นรูปธรรม

1) จัดประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ในระหว่างการดำเนินงาน ได้แก่ (1) ส่งเสริมให้ครูประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ทำการประเมินระหว่างภาคเรียนและก่อนปิดภาค (2) ผู้บริหารให้ความสำคัญในการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอก โดยให้คณะกรรมการทำการประเมินทันทีหลังการใช้ และ (3) ผู้บริหารประเมิน ตรวจสอบ ให้แนะนำ สร้างขวัญและกำลังใจแก่คณะกรรมการการประเมินเป็นระยะ

2) จัดประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามแผนและแนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ (1) ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการศึกษาแผน ศึกษาแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ และดำเนินการประเมินตามแผนที่วางไว้ (2) ผู้บริหารประชุมชี้แจงคณะกรรมการการประเมิน โดยเน้นย้ำการประเมินให้เป็นไปตามแผนและแนวทางที่วางไว้ และ (3) ผู้บริหารสร้างความตระหนักในการประเมินให้มีความยืดหยุ่นตามบริบทสถานศึกษา และประเมินตามแผนที่วางไว้

3) การกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นรูปธรรม ได้แก่ (1) คณะกรรมการกำหนดการประเมินภาคเรียนละ 2 ครั้ง โดยทำการประเมินระหว่างภาคเรียนและก่อนปิด

ภาคเรียน (2) ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้กับคณะกรรมการ ในการจัดทำปฏิทินเพื่อกำหนด ระยะเวลาในการประเมิน และ (3) ผู้บริหารส่งเสริมการให้คณะกรรมการ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการ ประเมินผล เช่น การประเมินโดยใช้ Google form

5.1.4.2 ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ จากประเด็นแนวทางการบริหาร แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้ 1) อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน 2) จัดทำคู่มือการใช้ แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่สู่ชุมชนที่ทันสมัย 3) กระตุ้นการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อ การศึกษา

1) อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่ (1) ผู้บริหารจัดอบรมสัมมนาจากหน่วยงานต่างๆ และการอบรม On-line ผ่านช่องทางต่างๆ (2) ผู้บริหารส่งเสริมบุคลากรศึกษาดูงานนอกสถานที่หรือศึกษาจากสถานศึกษาต้นแบบด้านการใช้แหล่ง เรียนรู้ และ (3) ผู้บริหารส่งเสริมให้วิทยากรในชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาอบรมให้ความรู้แก่ บุคลากร

2) จัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่รูปแบบที่ทันสมัย ได้แก่ (1) ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการจัดทำคู่มือหรือการประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบ On-line (2) ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ผ่านคู่มือของสถานศึกษา และ Website โรงเรียน และ (3) ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำคู่มือในรูปแบบการทำคลิปวิดีโอ นำเสนอการใช้แหล่ง เรียนรู้ และการสร้าง QR Code

3) กระตุ้นการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ได้แก่ (1) ผู้บริหารสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากรในเรื่องแผนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ (2) ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นและวิชาลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เพื่อเป็นแนวทาง ในการใช้แหล่งเรียนรู้ และ (3) ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการดำเนินงานศึกษาโครงการจากแผนการ ดำเนินงานของสถานศึกษา

5.1.4.3 ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ จากประเด็นแนวทางการบริหาร แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา มีดังนี้ 1) กำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) การเน้น นโยบายหรือวิธีการทำงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้ 3) การนำผลการ ประเมินการใช้แหล่งรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น

1) กำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ (1) ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการที่มีศักยภาพและตามความถนัดของงาน เพื่อดำเนินการ

พัฒนาการใช้เรียนรู้ (2) ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ดำเนินการพัฒนาและแก้ไขตามบริบทของสถานศึกษา และ (3) ผู้บริหารเน้นการกระจายอำนาจหน้าที่ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในการดำเนินงานแก้ไขและพัฒนา

2) การเน้นนโยบายหรือวิธีการทำงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้ ได้แก่ (1) ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการศึกษาแผนการใช้แหล่งเรียนรู้จากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการศึกษาแผนการใช้แหล่งเรียนรู้จากสำนักงานเขต และแผนของสถานศึกษา และ (3) ผู้บริหารเน้นย้ำให้คณะกรรมการติดตามการดำเนินงาน กำกับ ดูแล การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน

3) การนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น ได้แก่ (1) คณะกรรมการนิเทศ ติดตาม นำผลจากการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาดำเนินการแก้ไขและพัฒนา (2) คณะกรรมการนำผลจากการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาจัดทำ PLC ร่วมกันนำข้อมูลมาวางแผนเพื่อแก้ไขและพัฒนา และ (3) ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำข้อเสนอแนะที่หลากหลาย เพื่อนำข้อมูลนั้นมาวางแผนพัฒนาการดำเนินงานให้ดีขึ้น

5.1.4.4 ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ จากประเด็นแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา 2) กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ได้แก่ (1) คณะกรรมการรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนที่ทำการสำรวจความต้องการการใช้แหล่งเรียนรู้ (2) ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการที่มีความรู้ความชำนาญในการรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และ (3) ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีการรวบรวมผลการประเมินปีก่อนมาการทำ SWOT เพื่อนำข้อมูลวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้

2) กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ได้แก่ (1) ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่คณะกรรมการและบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน (2) ผู้บริหารมอบอำนาจหน้าที่ให้กับคณะกรรมการ เปิดโอกาสให้คณะกรรมการทำหน้าที่อย่างเต็มที่ และคอยให้คำแนะนำ และ (3) ผู้บริหารเน้นการกระจายอำนาจตามความเหมาะสม มอบหมายหน้าที่ให้กับบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง

3) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ได้แก่ (1) คณะกรรมการศึกษาสำรวจความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้แหล่งเรียนรู้และร่วมกันกำหนดแผน (2) คณะกรรมการเน้นการร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากการประชุมหรือการทำ PLC นำข้อเสนอแนะมาร่วมกันวางแผน และ (3) ผู้บริหารส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้มีในพันธกิจที่สำคัญ โดยมีคณะกรรมการร่วมกำหนดนโยบายและแผน

5.2 การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นการวางแผนที่ทำให้รู้แนวปฏิบัติงานในอนาคต ช่วยให้องค์กรลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน เป็นหลักให้ผู้ดำเนินงานได้นำไปปฏิบัติให้ถูกต้อง ผู้บริหารควรส่งเสริมให้คณะกรรมการและบุคลากรเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ ทำการ SWOT บริบทของสถานศึกษา หรือวิชาที่ทำการสอน เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และอุปสรรค นำข้อมูลที่ได้มาวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ไพโรจน์ คะเชนทร์ (2558) กล่าวว่า การจัดทำแผนกลยุทธ์จะต้องดำเนินการกับกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารของโรงเรียน คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน SWOT ที่เป็นจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) นำข้อมูลที่ได้มานั้น จัดระบบบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา โดยส่งเสริมให้คณะกรรมการศึกษาสำรวจความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันกำหนดแผนและแนวทางในการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Robinson (1992) ได้ศึกษา เรื่อง ความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาและการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน ที่มลรัฐนิวฟอर्डแลนด์ ประเทศแคนาดา โดยใช้ประชาชน ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่นเป็นตัวอย่าง พบว่า ในการศึกษาคควรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น ปราชญ์ท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้มีความรู้ในท้องถิ่นใกล้สถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยระดมความคิด และร่วมกันวางแผนในการจัดการศึกษา จะได้แก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น

5.2.2 ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจาก การดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อผู้สอน เพื่อให้ผู้สอนนั้นได้ใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงที่ได้รับ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการสำรวจความต้องการของผู้เรียน และสำรวจแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดทำระบบสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ ผู้สอนสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนหรือแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า การดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชนกำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ ให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบการใช้ สำหรับผู้เรียน ผู้เรียนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ อบรมการใช้สื่อเทคโนโลยี ในยุคดิจิทัลที่หลากหลาย เพื่อนำความรู้นั้นมาปรับใช้กับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ กุ้เกียรติ แดงสีดา (2563) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาจัดอบรมการใช้สื่อเทคโนโลยีการเลือกแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนให้กับบุคลากร จัดกิจกรรมศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาต้นแบบ ส่งเสริมการจัดทำคู่มือ หรือการประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Line, Instagram, Website เป็นต้น หรือจัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้ เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจได้ศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ โชคชัย หริกประโคน (2557) ที่กล่าวว่า ควรมีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้โดยประชาสัมพันธ์จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้ขึ้น

5.2.3 ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจาก การประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อผู้ดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่า ผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามแผนและแนวทางที่ได้วางไว้หรือไม่ ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมการคัดเลือกคณะกรรมการในการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดปฏิทินรูปแบบ และวิธีการในการประเมินอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้มีการประเมินตามแผนและแนวทางที่ได้กำหนดไว้ ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการทำการประเมินระหว่างการทำงานเพื่อทราบถึงปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานเป็นระยะ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยี เช่น Google form มาใช้ในการประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558) ได้กล่าวว่า โรงเรียนควรกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนา และใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างการทำงานจากการประเมิน

ทบทวนปรับปรุง กระบวนการดำเนินการ ให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลักและแนวดำเนินการกำหนดไว้ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับ รัชดาวรรณ ทองดา (2559) กล่าวว่า คณะกรรมการประเมินผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรจัดตั้ง คณะกรรมการประเมินผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วย

5.2.4 ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการเพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้อย่างยั่งยืนนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพ และตามความถนัดของงาน เพื่อดำเนินการพัฒนาการใช้เรียนรู้ เน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของทุกคนในการดำเนินงานแก้ไขและพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ Lopez (1998) ที่ได้ทำการศึกษา สภาพการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี พบว่า ชุมชนให้บุตรหลานได้เรียนหลากหลายวัฒนธรรมทั้งที่บ้านโรงเรียนและชุมชน โดยทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมให้การเรียนแก่บุตรหลานของตนเองเพื่อเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งมีความต้องการให้บุตรหลานที่จบการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ในอนาคต เน้นย้ำการนำนโยบายหรือวิธีการทำงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ส่งเสริมการศึกษาแผนการใช้แหล่งเรียนรู้จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ และแผนของโรงเรียน นำผลจากการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาดำเนินการแก้ไขและพัฒนา สรุปผลการบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นรายงานนำเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ได้ตรงกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรเกียรติ งามเลิศ (2559) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทโดยตรงในการบริหารจัดการเพื่อสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย โครงสร้าง และระบบบริหาร จัดหาและพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยยึดบริบทของสถานศึกษาเพื่อให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนมาใช้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ วางแผนการ ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จัดการศึกษาที่มีรูปแบบที่หลากหลายยืดหยุ่น สรุปผลการบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดแหล่งเรียนรู้อย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำวิจัยไปใช้

แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

5.3.1.1 ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา โดยคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนที่ทำการสำรวจความต้องการ การใช้แหล่งเรียนรู้ทำการคัดเลือกคณะกรรมการที่มีความรู้ความชำนาญในการรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ พร้อมทั้งให้บุคลากรมีการรวบรวมผลการประเมินปีก่อนมาการทำ SWOT เพื่อนำข้อมูลวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้

5.3.1.2 ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ผู้บริหารจัดอบรมสัมมนาจากหน่วยงานต่างๆ และการอบรม On-line ผ่านช่องทางต่างๆ ศึกษาดูงานนอกสถานที่หรือศึกษาจากสถานศึกษาต้นแบบด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมถึงการเชิญวิทยากรในชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร

5.3.1.3 ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรจัดประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ในระหว่างการดำเนินงาน ส่งเสริมให้ครูประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ทำการประเมินระหว่างภาคเรียนและก่อนปิดภาคเรียน พร้อมทั้งให้ความสำคัญในการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอก โดยให้คณะกรรมการทำการประเมินทันทีหลังการใช้แหล่งเรียนรู้ และทำการประเมิน ตรวจสอบ ให้แนะนำ สร้างขวัญและกำลังใจแก่คณะกรรมการการประเมินเป็นระยะ

5.3.1.4 ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรกำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไขและพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการคัดเลือกคณะกรรมการที่มีศักยภาพและตามความถนัดของงาน รวมไปถึงเน้นการกระจายอำนาจหน้าที่ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในการดำเนินงานแก้ไขและพัฒนา เพื่อดำเนินการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ศึกษากลยุทธ์การบริหารระบบสารสนเทศแหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา

5.3.2.2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริม การนิเทศ ติดตามและการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา

5.3.2.3 ศึกษาดูงานจากสถานศึกษาต้นแบบที่ประสบความสำเร็จจากการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 หน่วยศึกษานิเทศก์. (2552). แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา. กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- _____. (2551). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- _____. (2557). ร่าง Roadmap การปฏิรูปการศึกษา (2558-2564). สืบค้นจาก http://www.edreform.moe.go.th/home/doc/roadmap_draft_K_A3.pdf
- กัญจวิภา วงศ์ธิดา. (2553). รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแม่โจ้ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- กิ่งแก้ว อารีย์รักษ์. (2548). การจัดการความรู้โดยใช้รูปแบบหลากหลาย. กรุงเทพฯ: เมธี ทีปส์.
- กัญจวิภา วงศ์ธิดา. (2563). ยุทธศาสตร์กับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์).
- ชนิษฐา กาดั้ง. (2561). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่แดดน้อยอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน. กรุงเทพฯ: ศรุสภา.
- จิระพล ภู่อ้น. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนภัทร์ อินทาวรี. (2558). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดโบสถ์ จังหวัดสิงห์บุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- โชคชัย หริกประโคน. (2557). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- เด่นวิช ชูคันหอม. (2558). รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ทัศนีย์ อันติมานนท์. (2553). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต).
- เทวิน ธรรมลังกา. (2555). การใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ธนพล ด่านวิวัฒน์วงศ์. (2561). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- นงเยาว์ อุทุมพร. (2558). การพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเขตธนบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นงลักษณ์ เลื่อมใส. (2556). การพัฒนาครูด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- นฤมล จันทร์ตะพันธ์. (2554). การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทุ่งกว่าววิทยาคม จังหวัดลำปาง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- นิตย์ เงินฝรั่ง. (2558). แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสันนาตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- ประเวศ เวชชะ. (2561). การบริหารหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์. (2557). การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มีน เซอร์วิส ซัพพลาย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ปานจันทร์ โททอง. (2542). การเปรียบเทียบผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียน
แบบร่วมระหว่าง เทคนิคสตอรี่บอร์ดดั้งแบบเดิมและปรับปรุง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ปาริฉัตร รมโพธิ์ภักดี. (2558). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยปทุมธานี).
- พยุง ใบแย้ม. (2558). การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาในระดับ
ประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี).
- พรรณี เสี่ยงบุญ. (2555). การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษาเพื่อ
จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- พระวิรัช เอี่ยมศรีดี. (2554). การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานที่ดีตาม
หลักธรรมาภิบาลของครูและบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัด
นครปฐม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- พระสมุห์วินิตย์ ธีรจิตโต (การะเกตุ). (2561). การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๔ ของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา
โทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- พิชัย เรืองดี. (2558). การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- ไพโรจน์ คะเซนทร์. (2547). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้. สืบค้นจาก
<http://www.chan2.obec.go.th/wattungpelschool/manage/>
- มนัสสินิตย์ จงปัญญานนท์. (2560). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย
การศึกษามหเมธี อำเภอสอง จังหวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษาแพร่ เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา).
- มินตรา งามทรัพย์. (2553). การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา และใช้แหล่งการเรียนรู้. สืบค้นจาก
<http://www.sahavicha.com/?name=article&file=readarticle&id=1515>, 2010

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ยุพา กสิรักษ์. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2556). บทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วารสารศึกษาศาสตร์ มจร, 6(2), น.115-129.
- รัชดาวรรณ ทองดา.(2559) . ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านพันเสด็จนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- รัฐพล แจ่มจันทร์ และ ศิวินิต อรรถวุฒิกุล. (2557). แนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยา ในเขตกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- วรพงศ์ ผูกู. (2563). องค์ประกอบแหล่งเรียนรู้. สืบค้นจาก <https://www.randdcreation.com/content/2992/%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%8C%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%AD%E0%B8%9A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89>
- วัฒน์ ลาพิงค์. (2562). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15. (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชา). (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- ศตวรรษ นิลประพัฒน์. (2558). การนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 และ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).
- ศศิพัชร จำปา. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง. (2555). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). **สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 5) (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม).
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริญาญ์ เลียบคง. (2560). **การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่).
- ศิริพร อัจปักษา. (2557). **การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรีนครปฐม**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สาคร มหาหิงค์. (2560). **ปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: พรินทิวานกราฟฟิค.
- สายชล วัฒนเกษกรณ์. (2560). **แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานพระนครศรีอยุธยา เขต1. (2562). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2562-2566)**. สืบค้นจาก <http://new.aya1.go.th/files/20200691593411331.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน**. กรุงเทพฯ: CURSQA.
- _____. (2547). **คู่มือการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: CURSQA ลาดพร้าว.
- สำนักทดสอบทดสอบทางการศึกษา. (2561). **แนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาพิเศษ**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์ทางการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุดารัตน์ งามวิลัย. (2561). **แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตร่มเกล้า-นวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 42**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุทธิพงษ์ บุญผดุง. (2558). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครนายก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุรเกียรติ งามเลิศ. (2558). บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช).
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น Needs assessment Research
(พิมพ์ครั้งที่ 3) ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร อินมล. (2556). แนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่ศึกษากำแพงเพชร เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร).
- อัคราวุฒิ จันทะแสง. (2557). การบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- Baker, Dale R. (1985. February). Predictive Value of Attitude, Cognitive Ability, and
Personality to Science Achievement in the Middle School. *Journal of
Research in Science Teaching*, 22, 103-113.
- Blank, E. B. (2001). A Model Job Description For Personnel Administrator position in
North Carolina Public School System. North Carolina. (The University of
North Carolina at Greensboro.
- Burks, F. A. (1994). Nature and extent of school library use in selected high school
in Thegreater Dallas-fort worth. Texas: Eric.
- Ferguson, G. (1997). *Statistical analysis in psychology & education*. Singapore:
McGraw-Hill.
- Gerdella, J. R. (1995). *Increasing Teacher Use and Awareness of Community
Resources*. (Dissertation Abstracts International).
- Jegede, O. (1995). Collateral learning and the eco-cultural paradigm in science and
mathematics education in Africa. *Studies in Science Education*, 25, 97-137.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Likert, S. (1961). **New patterns of management**. New York: McGraw-Hill.
- Lopez, J., & Scott, J. (2000). **Social structure**. London, UK: Bunkingham.
- Indriyanto, B. (1993). **The relative contribution of home and community resources to primary student achievement in Indonesia**. (Ed.D. Dissertation, State University of New York at Albany). Available from : <http://proquest.umi.com/pqdweb/?did=745452221&sid=3&Fmt=2&clientId=71090&RQT=309&VName=PQD>.
- Mullins, Jouce A. (2001). **How field trips in natural areas associated with museums, Arboreta and Aquaria impact the educational experiences of teachers and students**. (Ph.D. Dissertation, The University of Southern Mississippi).
- Nieland, J. J. (1999, February). **Developing a school wilderness area into a self-guided, interpretive, outdoor learning center**. (Dissertation Abstracts International, 37(01), 47).
- Robinson, S. G. (2000). **Teacher Job Satisfaction and Levels of Clinical Supervision in Elementary Schools**. (Ph.D. Dissertation, The University of Southern Mississippi). Available from : <http://search.proquest.com/dissertations/docview/304626407?accountid=31098>.
- Stufflebeam, D. L., and W. J. Webster. (1985). **Evaluation as an Administrative Function**, in N.J. Boyan (Ed), **Hand Book of Research on Educational Administration**. London, UK: Longman.
- Tapo, Michael Francis. (2004). **National standards/local implementation: Case studies of differing perceptions of national education standards in Papua New Guinea**. (PhD thesis, Queensland University of Technology).
- Warner, B. W. (1994). **Organizational development: A process of hearing changing** (2nd ed.). Massachusetts: Addison-Wesley.
- Warrend, Badj, Indigenous Oral History. (1998). **One Wurrundjeri Talking**. New York: Monash University. Abstract.

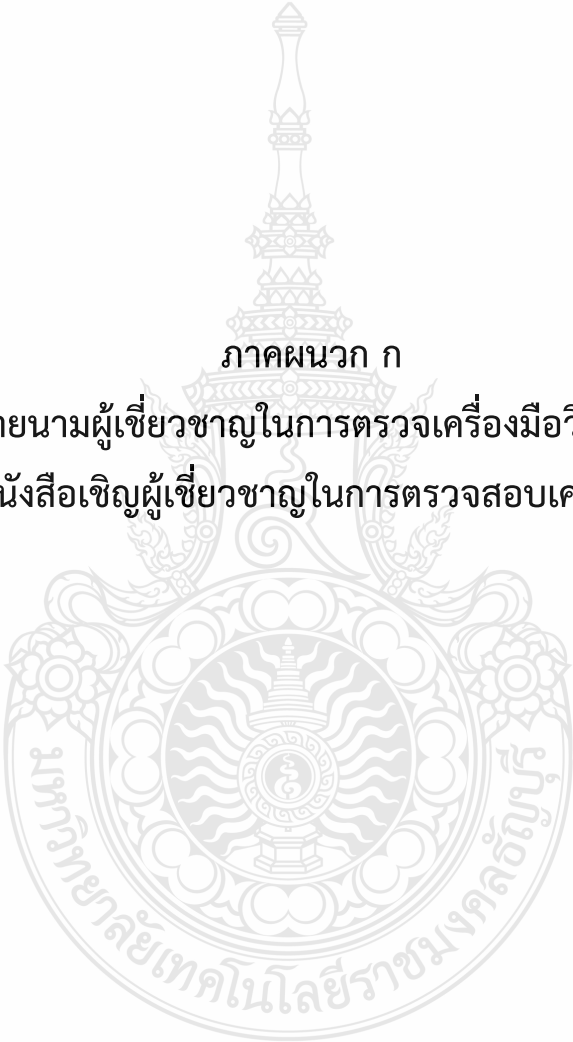
บรรณานุกรม (ต่อ)

Yara Philius Olatunde, (2010). Adequacy of Resource Materials and Students' Mathematics Achievement of Senior Secondary Schools in Southwestern Nigeria. *The Social Sciences*, 5: 103-107.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย
- หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปริญญา มีสุข
อาจารย์ประจำสาขาเทคนิคศึกษา ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3. ดร.สุกัญญา บุญศรี
อาจารย์ประจำสาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาการศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
4. ว่าที่ร้อยตรี ดร.คุณาวุฒิ เดชเสถียร
ผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
5. ดร.สุนิสา คงสุวรรณ
ผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดดอนพุดซา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ อว ๐๖๔๙.๐๒/๐๑๖๗

คณะกรรมการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
๓๙ หมู่ ๑ ต.คลองหก อ.คลองหลวง
จ.ปทุมธานี ๑๒๑๑๐

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์

เนื่องด้วย นางกมลพร ภูมิพลับ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติให้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต้องลักษณะ บุญธรรม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้แก่ นางกมลพร ภูมิพลับ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานนท์ นิยมผล)
คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

งานบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐๒ ๕๔๙ ๓๒๐๕
โทรสาร ๐๒ ๕๗๗ ๕๐๔๙

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานบัณฑิตศึกษา ฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม โท. ๐-๒๕๔๙-๓๒๐๕
ที่ อว ๐๖๔๙.๐๒/ ๐๒๓๐ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา มีสุข

เนื่องด้วย นางกมลพร ภูมิพลับ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติให้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต้องลักษณ์ บุญธรรม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้แก่ นางกมลพร ภูมิพลับ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะเป็นพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานนท์ นียมผล)
คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานบัณฑิตศึกษา ฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม โทร. ๐-๒๕๔๙-๗๒๐๕
ที่ อว ๐๖๔๙.๐๒/ 0๒๓๐ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

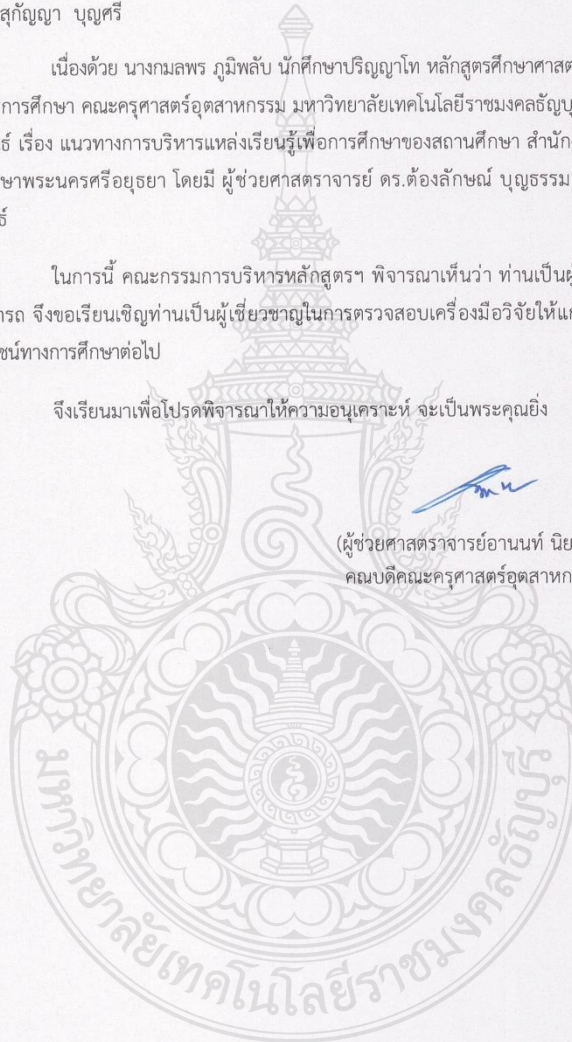
เรียน ดร.สุกัญญา บุญศรี

เนื่องด้วย นางกมลพร ภูมิพลับ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติให้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต้องลักษณ์ บุญธรรม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้แก่ นางกมลพร ภูมิพลับ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะเป็นพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานนท์ นียมผล)
คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ที่ อว ๐๖๔๙.๐๒/ ๐๑๗

คณะกรรมการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
๓๙ หมู่ ๑ ต.คลองหก อ.คลองหลวง
จ.ปทุมธานี ๑๒๑๑๐

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ว่าที่ร้อยตรี ดร.คุณาวุฒิ เดชเสถียร

เนื่องด้วย นางกมลพร ภูมิพลับ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติให้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต้องลักษณ์ บุญธรรม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้แก่ นางกมลพร ภูมิพลับ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานนท์ นิยมผล)
คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

งานบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐๒ ๕๔๙ ๓๒๐๕
โทรสาร ๐๒ ๕๓๗ ๕๐๔๙

ที่ อว ๐๖๔๙.๐๒/ ๐๑๗๗

คณะกรรมการอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
๓๙ หมู่ ๑ ต.คลองหก อ.คลองหลวง
จ.ปทุมธานี ๑๒๑๑๐

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวสุนิสา คงสุวรรณ

เนื่องด้วย นางกมลพร ภูมิพลับ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติให้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต้องลักษณะ บุญธรรม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในกรณี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้แก่ นางกมลพร ภูมิพลับ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานนท์ นิยมผล)
คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

งานบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐๒ ๕๔๙ ๓๒๐๕
โทรสาร ๐๒ ๕๗๗ ๕๐๔๙

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาและศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งนำเสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 29 ข้อ

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ใช้เพื่อการศึกษา วิจัย และมีการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคลทั้งสิ้น ดังนั้น การได้มาซึ่งข้อมูลนี้ถูกต้องและครบถ้วนตามสภาพความเป็นจริงของท่าน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งผลให้งานวิจัยมีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้อ้างอิงและเกิดประโยชน์ในการนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายหรือแผนในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมต่อไป

4. ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ และขอความกรุณาส่งกลับผู้วิจัย ภายในวันที่ 7 เมษายน 2564 จักเป็นพระคุณยิ่ง หากท่านต้องการข้อมูลเพิ่มเติมสามารถติดต่อผู้วิจัยที่หมายเลขโทรศัพท์ 099-2535252 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นางกมลพร ภูมิพลับ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อที่	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2	อายุ ☐ ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 30 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 ปี ขึ้นไป
3	ตำแหน่ง ☐ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ☐ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ☐ ครูผู้สอน
4	ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
5	สังกัด ☐ สพป.พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ☐ สพป.พระนครศรีอยุธยา เขต 2

**ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา**

คำชี้แจง ท่านคิดว่าการปฏิบัติหรือพฤติกรรมในการบริหารงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสภาพที่
เป็นอยู่จริงอยู่ในระดับใด และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง □ ที่
ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา
อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา
อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา
อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา
อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา
อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา	สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่พึงประสงค์				
		1	2	3	4	5	5	4	3	2	1
1. การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา											
1.1	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและ แผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา										
1.2	โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาการใช้แหล่ง เรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา										
1.3	โรงเรียนมีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อ การศึกษา										
1.4	ท่านเห็นความสำคัญของการบริหารแหล่งเรียนรู้ เพื่อการศึกษา										

ข้อ	แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา	สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่พึงประสงค์					
		1	2	3	4	5	5	4	3	2	1	
1.5	โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ เพื่อการศึกษา											
1.6	โรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา อย่างชัดเจน											
1.7	ท่านมีการดำเนินงาน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อ การศึกษา											
1.8	ท่านเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้เพื่อ วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้การศึกษา											
2. การดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา												
2.1	ท่านใช้แหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการใช้ แหล่งเรียนรู้											
2.2	ท่านใช้แหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่เพื่อ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด											
2.3	ท่านเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหาร แหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน											
2.4	โรงเรียนจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อ เผยแพร่ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ											
2.5	โรงเรียนจัดหาทรัพยากร สื่อ เทคโนโลยีเพื่อ ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา											
2.6	ท่านอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ อย่างเหมาะสม											
2.7	โรงเรียนสร้างความเข้าใจให้คณะครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับการใช้ แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา											

ข้อ	แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา	สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่พึงประสงค์				
		1	2	3	4	5	5	4	3	2	1
3. การประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา											
3.1	โรงเรียนกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน										
3.2	ท่านได้รับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้										
3.3	โรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาการศึกษา										
3.4	ท่านประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนและแนวทางการดำเนินงาน										
3.5	ท่านประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ระหว่างการทำงาน										
3.6	ท่านประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน หลังการใช้แหล่งเรียนรู้										
3.7	โรงเรียนสรุปผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้										
4. การพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา											
4.1	โรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้										
4.2	ท่านทราบสาเหตุของปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาป้องกันการเกิดปัญหาซ้ำ										
4.3	ท่านนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น										
4.4	โรงเรียนมีการเน้นย้ำนโยบายหรือวิธีการทำงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้										

ข้อ	แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา	สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่พึงประสงค์				
		1	2	3	4	5	5	4	3	2	1
4.5	โรงเรียนจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้สอดคล้อง กับหลักสูตรการเรียนการสอน										
4.6	โรงเรียนจัดประชุมการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้										
4.7	โรงเรียนประชาสัมพันธ์การบริหารแหล่งเรียนรู้										

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ด้านที่ 1 การประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้

1. จัดประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ในระหว่างการดำเนินงาน

แนวทางการส่งเสริม

.....

.....

.....

.....

.....

2. จัดประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามแผนและแนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้

แนวทางการส่งเสริม

.....

.....

.....

.....

.....

3. การกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นรูปธรรม

แนวทางการส่งเสริม

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านที่ 2 การดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้

1. อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน

แนวทางการส่งเสริม

.....

.....

.....

.....

.....

2. จัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่รูปแบบที่ทันสมัย

แนวทางการส่งเสริม

.....

.....

.....

.....

.....

3. การใช้แหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

แนวทางการส่งเสริม

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านที่ 3 การพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้

1. การกำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้

แนวทางการส่งเสริม

.....

.....

.....

.....

.....

2. การเน้นนโยบายหรือวิธีการทำงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้

แนวทางการส่งเสริม

.....

.....

.....

.....

.....

3. การนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น

แนวทางการส่งเสริม

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านที่ 4 การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา
แนวทางการส่งเสริม

.....

.....

.....

.....

.....

2. กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา
แนวทางการส่งเสริม

.....

.....

.....

.....

.....

3. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา
แนวทางการส่งเสริม

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อแบบสอบถาม
(การหาค่า IOC)

ผลการพิจารณาแบบประเมินหาค่าความสอดคล้อง (IOC)
เรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 2 การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อ ที่	สภาพความต้องการจำเป็นการบริหาร แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ของสถานศึกษา	คะแนนการพิจารณาของ ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					รวม	IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
1) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้									
1	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาการใช้ แหล่งเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	โรงเรียนมีการวางแผนการใช้แหล่ง เรียนรู้เพื่อการศึกษา	1	1	1	1	-1	3	0.6	ใช้ได้
4	ท่านเห็นความสำคัญของการบริหาร แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจ แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	โรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการดำเนินงานการบริหาร แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาอย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	ท่านมีการดำเนินงาน การพัฒนาแหล่ง เรียนรู้เพื่อการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	ท่านเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ เพื่อวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ การศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ ที่	สภาพความต้องการจำเป็นการบริหาร แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ของสถานศึกษา	คะแนนการพิจารณาของ ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					รวม	IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
2) ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้									
1	ท่านใช้แหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตาม แผนการใช้แหล่งเรียนรู้	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
2	ท่านใช้แหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศ ที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	0	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้
3	ท่านเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับ การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการ ปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	โรงเรียนจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	โรงเรียนจัดหาทรัพยากร สื่อ เทคโนโลยี เพื่อใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	ท่านอำนวยความสะดวกในการใช้ แหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและผู้สนใจ อย่างเหมาะสม	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
7	โรงเรียนสร้างความเข้าใจให้คณะครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อ การศึกษา	1	1	1	1	-1	3	0.6	ใช้ได้
3) ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้									
1	โรงเรียนกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมิน การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
2	ท่านได้รับการติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	-1	3	0.6	ใช้ได้

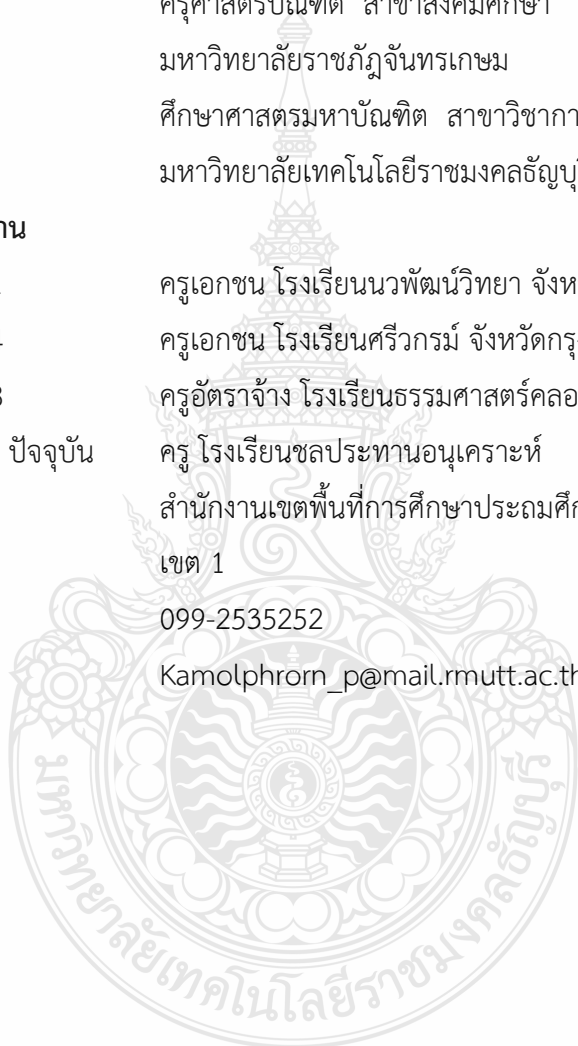
ข้อ ที่	สภาพความต้องการจำเป็นการบริหาร แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ของสถานศึกษา	คะแนนการพิจารณาของ ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					รวม	IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
3	โรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบในการ ประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อนำไป พัฒนาการศึกษา	0	1	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้
4	ท่านประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามแผนและแนวทางการดำเนินงาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	ท่านประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ระหว่างการดำเนินงาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	ท่านประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน หลังการใช้แหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	โรงเรียนสรุปผลการประเมินการใช้ แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาการ การบริหารแหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4) ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้									
1	โรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
2	ท่านทราบสาเหตุของปัญหาในการใช้ แหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาป้องกันการเกิด ปัญหาซ้ำ	1	1	1	0	0	3	0.6	ใช้ได้
3	ท่านนำผลการประเมินการใช้แหล่ง เรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนา ให้ดีขึ้น	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
4	โรงเรียนมีการเน้นย้ำนโยบายหรือวิธีการ ทำงานในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ ผลงานตามแผนที่วางไว้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	โรงเรียนจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้ สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ ที่	สภาพความต้องการจำเป็นการบริหาร แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ของสถานศึกษา	คะแนนการพิจารณาของ ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					รวม	IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
6	โรงเรียนจัดประชุมการพัฒนาการใช้ แหล่งเรียนรู้	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
7	โรงเรียนประชาสัมพันธ์การบริหาร แหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล	นางกมลพร ภูมิพลัม
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2527
ที่อยู่	99/126 หมู่ 1 ตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
การศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2550 – 2551	ครูเอกชน โรงเรียนนวมวิทย์วิทยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2551 – 2554	ครูเอกชน โรงเรียนศรีวิกรม์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2554 – 2558	ครูอัตราจ้าง โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม
7 กันยายน 2558 - ปัจจุบัน	ครู โรงเรียนชลประทานอนุเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
โทรศัพท์	099-2535252
อีเมล	Kamolphrom_p@mail.rmutt.ac.th

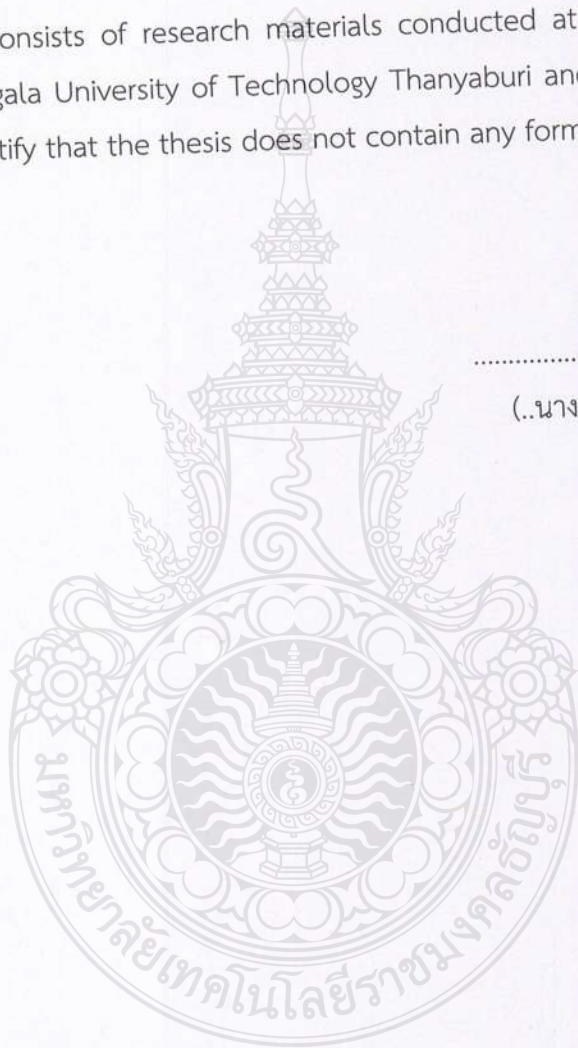

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นงานวิจัยที่เกิดจากการค้นคว้าและวิจัย ขณะที่ข้าพเจ้าศึกษาอยู่ใน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ดังนั้น งานวิจัยในวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และข้อความต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่มีการคัดลอกหรือนำงานวิจัยของผู้อื่นมานำเสนอในชื่อของข้าพเจ้า

This thesis consists of research materials conducted at Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi and hence the copyright owner. I hereby certify that the thesis does not contain any forms of plagiarism.

(..นางกมลพร ภูมิพลับ..)

COPYRIGHT © 2020
FACULTY OF TECHNICAL EDUCATIONAL
RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY THANYABURI

ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2564
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี